

T. C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

İşletme Anabilim Dalı

İşletme Bilim Dalı

BİST'TE İŞLEM GÖREN BAZI TİCARİ BANKALARIN
FİNANSAL ANALİZİ

Yüksek Lisans Tez

Marwah Ridha Maqсад ALSAFİ

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin ÖCAL

İstanbul – 2021

TEZ TANITIM FORMU

- Yazar Adı Soyadı** : Marwah Ridha Maqsad ALSAFİ
- Tezin Dili** : Türkçe
- Tezin Adı** : BİST'te İşlem Gören Bankaların Finansal analizi
- Enstitü** : İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
- Anabilim Dalı** : İşletme
- Tezin Türü** : Yüksek Lisans
- Tezin Tarihi** : 12.07.2021
- Sayfa Sayısı** : 88
- Tez Danışmanları** : Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin ÖCAL
- Dizin Terimleri** : Finansal Analiz, Mali Tablo, Oranlar, Bankalar
- Türkçe Özet** : Küresel ekonomik sistemde teknolojik gelişmelerin etkisiyle pazarlama ve üretim alanlarında yaşanan değişimlerle birlikte sektör uygulamalarını takip etmek, düzenlemek ve artan rekabet koşullarına uyum sağlamak için finansal verilerin ve bilgilerin önemi büyük ölçüde artmaktadır. Organizasyonlarda ve sektörde pek çok tarafın kullandığı, finansal tabloların değerlendirmesini içeren finansal analiz kavramı organizasyonların finansal durumu hakkında bilgi veren önemli bir parametredir.
- Dağıtım Listesi** : 1. İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsüne
2. YÖK Ulusal Tez Merkezine

İmzası

Marwah Ridha Maqsad ALSAFİ

T. C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

İşletme Anabilim Dalı

İşletme Bilim Dalı

BİST’TE İŞLEM GÖREN BAZI TİCARİ BANKALARIN
FİNANSAL ANALİZİ

Yüksek Lisans Tez

Marwah Ridha Maqsad ALSAFİ

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin ÖCAL

İstanbul – 2021

BEYAN

Bu tezin hazırlanmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğu, kullanılan verilerde herhangi tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez olarak sunulmadığını beyan ederim.

Marwah Ridha Maqsad ALSAFİ

...../...../2021

İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Marwah Ridha Maqşad ALSAFİ'İN BİST'te İşlem Gören Bankaların Finansal analizi adlı tez çalışması, jürimiz tarafından İşletme anabilim dalı, İşletme bilim dalında YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan

İmza

Dr. Öğr. Kemal ERKİŞİ

Üye

İmza

Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin ÖCAL
(Danışman)

Üye

İmza

Dr. Öğr. Atila HAZAR

ONAY

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylıyorum.

..... / ..... / 2021

İmzası

Prof. Dr. İzzet GÜMÜŞ

Enstitü Müdürü

ÖZET

Küresel ekonomik sistemde teknolojik gelişmelerin etkisiyle pazarlama ve üretim alanlarında yaşanan değişimlerle birlikte sektör uygulamalarını takip etmek, düzenlemek ve artan rekabet koşullarına uyum sağlamak için finansal verilerin ve bilgilerin önemi büyük ölçüde artmaktadır. Organizasyonlarda ve sektörde pek çok tarafın kullandığı, finansal tabloların değerlendirmesini içeren finansal analiz kavramı organizasyonların finansal durumu hakkında bilgi veren önemli bir parametredir. Bilimsel yöntemler kullanılarak finansal analiz kavramının öneminin incelendiği bu çalışmada finansal analizin araç ve göstergeleri hakkında bilgi sunulmuştur. Bu bağlamda finansal analiz yöntemleri güvenilir kabul edilen Akbank, Garanti Bankası, Yapı kredi Bankası, Türkiye İş Bankası ve Halk Bankası gibi ticari bankaların kamuya açıklanan 2017-2020 yıllarına ait mali tabloları üzerine uygulanarak bankaların istikrar durumları incelenmiştir. Araştırmanın birinci bölümünde finansal analiz, ikinci bölümünde bankalar ve bankaların çeşitli boyutlarda finansal analizleri hakkında bilgi verilmiştir. Üçüncü bölümde araştırmanın yöntemi, bulgular ve analiz hakkında bilgiler verilmiştir. Sonuç ve öneriler bölümünde elde edilen veriler değerlendirilerek öneriler sunulmuştur. Genel olarak çalışmada finansal analiz ile birlikte bankacılık sektöründe yaşanan kaosun nedenlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Finansal Analiz, Mali Tablo, Oranlar, Bankalar.

SUMMARY

With the changes in the fields of marketing and production in the global economic system with the effect of technological developments, the importance of financial data and information increases significantly in order to follow and regulate sector practices and to adapt to increasing competition conditions. The concept of financial analysis, which includes the evaluation of financial statements, used by many parties in organizations and in the sector, is an important parameter that provides information about the financial status of the organizations. In this study, which examines the importance of the concept of financial analysis using scientific methods, information about the tools and indicators of financial analysis is presented. In this context, financial analysis methods were applied on the publicly disclosed financial statements of commercial banks such as Akbank, Garanti Bank, Yapı kredi Bank, Türkiye İş Bankası and Halk Bankası, and the stability status of the banks was examined. In the first part of the study, financial analysis is given, in the second part, information is given about banks and their financial analysis in various dimensions. In the third part, information about the research method, findings and analysis are given. Suggestions are presented by evaluating the data obtained in the results and recommendations section. In general, it is aimed to determine the causes of chaos in the banking sector together with financial analysis in the research.

Keywords: Financial Analysis, Financial Statement, Ratios, Banks.

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	i
SUMMARY	ii
İÇİNDEKİLER	iii
TABLolar LiSTESi.....	vi
GRAFİKLER LiSTESİ.....	vii
ÖNSÖZ.....	viii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMA YÖNTEMİ VE ÖNEMİ

1.1. Araştırma Yöntemi.....	3
1.2. Araştırmanın Problemi.....	3
1.3. Araştırmanın Varsayımları.....	3
1.4. Araştırmanın Önemi.....	4
1.5. Araştırmanın Amacı.....	4
1.6. Araştırmanın Veri Seti	4

İKİNCİ BÖLÜM

FİNANSAL ANALİZ

2.1. Finansal Analiz Kavramı.....	5
2.1.1. Finansal Analizin Önemi.....	6
2.1.2. Finansal Analizin Amaçları.....	7
2.1.3. Finansal Analizin Ön Koşulları.....	9
2.1.4. Finansal Analizi Etkileyen Faktörler	9
2.2. Finansal Analiz Türleri	10
2.2.1. Analizin Yapılma Amacına Göre.....	10
2.2.2. Analizin Yapılış Biçimine Göre.....	11
2.2.3. Analizi Yapacak Kişilere Göre	11
2.3. Finansal Analizde Kullanılan Teknikler	12
2.3.1. Karşılaştırmalı (Yatay) Analiz	12
2.3.2. Dikey (Yüzde Yöntemiyle) Analiz	15
2.3.3. Trend Analizi (Eğilim Yüzdeleri Analizi)	17

2.3.4. Oran (Rasyo) Analizi	18
2.3.4.1. Likidite Oranları.....	20
2.3.4.2. Faaliyet Oranları.....	22
2.3.4.3. Finansal Yapı Oranları	23
2.3.4.4. Kârlılık Oranları	24
2.4. Finansal Tablolar.....	25
2.4.1. Finansal Tablolar Analizinin Tanımı ve Önemi	26
2.4.2. Temel Finansal Tablolar	28
2.4.2.1. Bilanço	28
2.4.2.2. Gelir Tablosu.....	30
2.4.3. Ek Finansal Tablolar	31
2.4.3.1. Fon Akış Tablosu	31
2.4.3.2. Nakit Akış Tablosu	33
2.4.3.3. Özkaynak Değişim Tablosu	34
2.4.3.4. Kâr Dağıtım Tablosu.....	34
2.4.3.5. Satışların Maliyeti Tablosu	36
2.5. Finansal Tablolar Kullanmanın Nedenleri	36
2.5.1. Finansal Tabloların Analizi İçin Ön Koşullar.....	37

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BANKALAR

3.1. Bankalar Tanımı.....	39
3.2. Bankaların Amaçları ve Önemi.....	40
3.3. Bankalarda Oran Analizi.....	41
3.3.1. Sermaye Yeterlilik Oranı	42
3.3.2. Aktif Kalitesi Oranları.....	44
3.3.3. Gelir-Gider Yapısı Oranları	44
3.3.4. Likidite Oranları.....	45
3.3.5. Kârlılık Oranları	46
3.3.6. Büyüme Oranları.....	47
3.4. Bankacılık Sektörü.....	47
3.4.1 Mülkiyet Yapılarına Göre Bankalar.....	48

3.4.1.1. Özel Bankalar.....	48
3.4.1.2.Kamu Bankaları	48
3.4.1.3.Karma Bankalar	48
3.4.1.4.Yabancı Bankalar	49
3.4.2. Hukuki Kuruluşlarına Göre Bankalar	50
3.4.2.1. Bireysel Girişim Şeklinde Kurulmuş Bankalar.....	50
3.4.2.2. Ticaret Şirketleri Şeklinde Kurulmuş Bankalar	50
3.4.2.3. Kanunla Kurulmuş Özel Statülü Bankalar.....	51
3.4.3. Faaliyet Konularına Göre Bankalar	51
3.4.3.1 Ticari Bankacılık.....	51
3.4.3.2. Yatırım Bankacılığı.....	51
3.4.3.3. Katılım Bankacılığı	51
3.4.3.4. Holding Bankacılığı	52

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMA BULGULARI

4.1.Bulgular ve Analizler	53
4.2. Uygulamalı Araştırmanın Sonuçları	63

TARTIŞMA VE SONUÇ

TARTIŞMA	65
SONUÇ.....	67
ÖNERİ.....	67
KAYNAKÇA	70
ÖZGEÇMİŞ.....	74

TABLULAR LISTESİ

Tablo 1. ABC firması yatay analiz örneği	14
Tablo 2. ABC Firması dikey analiz yöntemi örneği	16
Tablo 3. Banka Bilançosunun Aktif Kalemleri.....	29
Tablo 4. Banka Bilançosu Pasif Kalemleri	30
Tablo 5. Banka Gelir Tablosu. Başlıca Bölümleri	31
Tablo 6. Fon Akım Tablosu	32
Tablo 7. Nakit Akım Tablosu	34
Tablo 8. Kâr Dağıtım Tablosu	35
Tablo 9. Akbank'ın 2017 – 2020 Yıllar Arası Rasyoları (%).....	53
Tablo 10. Akbank'ın 2017 – 2020 Yıllar Arası Analiz Oranları	54
Tablo 11. Garanti Bankası'nın 2017 – 2020 Yıllar Arası Rasyoları (%).....	55
Tablo 12. Garanti Bankası'nın 2017 – 2020 Yıllar Arası Analiz Oranları	56
Tablo 13. Halk Bankası'nın 2017 – 2020 Yıllar Arası Rasyoları (%).....	57
Tablo 14. Halk Bankası'nın 2017 – 2020 Yıllar Arası Analiz Oranları	58
Tablo 15. Türkiye İş Bankası'nın 2017 – 2020 Yıllar Arası Rasyoları (%)	59
Tablo 16. Türkiye İş Bankası'nın 2017 – 2020 Yıllar Arası Analiz Oranları	60
Tablo 17. Yapı Kredi Bankası'nın 2017 – 2020 Yıllar Arası Rasyoları (%).....	61
Tablo 18. Yapı Kredi Bankası'nın 2017 – 2020 Yıllar Arası Analiz Oranları	62

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 1. Akbank'ın 2017 – 2020 Yıllar Arası Analiz Oranları.....	54
Grafik 2. Garanti Bankası'nın 2017 – 2020 Yıllar Arası Analiz Oranları	56
Grafik 3. Halk Bankası'nın 2017 – 2020 Yıllar Arası Analiz Oranları.....	58
Grafik 4. Türkiye İş Bankası'nın 2017 – 2020 Yıllar Arası Analiz Oranları.....	60
Grafik 5. Yapı Kredi Bankası'nın 2017 – 2020 Yıllar Arası Analiz Oranları.....	62

ÖNSÖZ

Organizasyonlarda ve ticari bankalarda performans değerlendirmesinde kullanılan önemli yöntemlerden biri olan finansal analiz, finansal yönetimin en önemli parametrelerinden biri olup finansal planlama için büyük önem taşımaktadır. Finansal analiz, ekonomik kuruluşların finansal durumu hakkında bilgi edinmeyi sağlayan kavram, yöntem ve araçlardan oluşmaktadır. Finansal tablolardaki verilerin analiz edilerek değerlendirilmesini kapsayan finansal analiz finans fonksiyonunun en önemli parametresi olup kuruluşların finansal durumlarının ve performanslarının belirlenmesinde ve yeni yatırım fırsatlarının değerlendirilmesinde önemli rol oynamaktadır.

Bu bağlamda finansal veriler kullanılarak bankalar örneğinde finansal analiz kavramının önemini değerlendirdiği bu çalışma süresince bilgi ve deneyimleriyle bana yol gösteren, her konuda desteğini ve rehberliğini hissettiğim, Danışman Hocam Sayın Dr. Öğr.Üyesi Hüseyin Öcal'a ve bana akademik anlamda destek olan değerli hocam Dr. Majeed Al-Maryani'ye sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Aynı zamanda beni her zaman her konuda destekleyen aileme ve arkadaşlarıma teşekkür ediyorum.

GİRİŞ

Finansal analiz kavramı, 1930'lu yıllarda ilk olarak ABD'de başlayan ve hızla tüm dünyaya yayılan “Büyük Buhan” adı verilen ekonmik kriz ve beraberinde gelişen ekonomik koşulların bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Büyük Buhan döneminde, bazı şirketler ve bankalar tarafından uygulanan hem hissedarları hem de borç verenleri olumsuz etkileyen bazı finansal uygulamalarla ilgili dolandırıcılık ve aldatmacalar bu şirketler hakkındaki finansal bilgilerin yayınlanması ihtiyacını doğurmuştur. Bu bilgilerin yayınlanması da finansal yönetimin yeni bir fonksiyonu olan finansal analizin ortaya çıkmasına neden olmuştur.

Gelişen küresel ekonomide kuruluşların ve organizasyonların faaliyetleri daha karmaşık ve daha kapsamlı hâle gelirken, finansal performansın değerlendirilmesi bir kuruluşun hedeflerine ulaşması için dayandığı en önemli parametrelerden biri olmuştur. Finansal ekonomide yaşanan gelişmeler sonucunda, kuruluşların nihai finansal tablolarında gösterilen sonuçlar bir veya daha fazla finansal analiz aracı ile teyit edilmesini zorunlu hale gelmiştir. Finansal göstergelerle yapılan finansal analiz, kuruluşların faaliyetleri ile ilgili sonuçların yönetime sunulduğu en önemli araçlardan biridir.

Organizasyonlarda finansal faaliyetlerin boyutları ve sonuçlarının değerlendirildiği finansal analizin önemi, sadece organizasyon yönetimi ile sınırlı olmayıp aynı zamanda hissedarları ve alacaklıları da ilgilendirmektedir. Zira hissedarların, alacaklıların organizasyon finansal merkezinin sağlamlığı ve güvenilirliği hakkında en doğru bilgileri elde etme hakları bulunmaktadır. Bu finansal bilgilere ise mevcut bilgileri, bilgilerin düzeyini ve her biri bilginin farklı boyutlarda önemini değerlendiren uygun analiz araçları ile erişilebilmektedir. Bununla birlikte finansal analiz kuruluşların finansal ekonomi merkezindeki zayıflıkları ve eksiklikleri ortaya çıkarmaya yarayan önemli bir araçtır.

Finansal analistlerin finansal performansı değerlendirme sürecinde çok sayıda kriter ve göstergeler arasından en uygun olanı seçmeleri gerekmektedir. Dolayısıyla değerlendirmenin başarısı temel olarak finansal analistin ölçülmesi istenen performans testini analiz eden en iyi kriter ve göstergeleri seçme yeteneğine bağlıdır.

Finansal performans değerlendirmesi, kuruluşların verimliliğini artırma ve hedeflenen finansal planlara ulaşmadaki etkisi nedeniyle iş kuruluşlarında önemli bir yer tutmaktadır. Aynı zamanda finansal performans değerlendirmesi işletmenin finansal yapısını değerlendirme ve düzeltme sürecinin en önemli belirleyicisi olup işletmenin başarı göstergelerini ve büyüme potansiyelini de yakından etkilemektedir. Finansal performans değerlendirmesi, finansal performansı ölçmek için kullanılan bir grup geleneksel, modern ve uluslararası standartlara tabidir. Bununla birlikte finansal performans değerlendirmesi net ve şeffaf olup kuruluşların finansal yönetim sürecinin denetimli yönetilerek sorunların nedenlerini tespit etmede ve çözüm bulmada yön verici bir etkiye sahiptir.

Finansal analiz, kurumsal ekonominin ele aldığı en önemli konulardan biri olup, doğru finansal planlamanın gereksinimlerinin gerektirdiği çok önemli zaruri bir parametredir. Finansal analizin temel amacı; finansal verileri detaylı incelemek ve bu verilerin ortaya çıkmasına yol açan nedenleri belirlemektir. Bu sayede, kuruluşun benimsediği finansal, satış ve üretim politikalarının zayıf ve güçlü yönlerin tespit edilerek gelecekte güçlü yönler daha da güçlendirilerek zayıf yönler bertaraf edilebilecektir. Finansal analiz, satış ve üretim politikalarında ortaya çıkan zayıflıklara çözüm bulmakla ilgilenmemekle birlikte finansal analizin sınırları, sonuçların ve bunların değerlendirmelerinin belirlenmesiyle bitmektedir. Kuruluşlarda çeşitli finansal politikalar geliştirmek finans müdürünün sorumluluğunda olmamakla birlikte finans müdürünün finansal analizle belirlenen sorunların çözümleri ile ilgili konularda önerileri ve uygulamaları önem taşımaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMA YÖNTEMİ VE ÖNEMİ

1.1. Araştırma Yöntemi

Bu araştırmada, performans değerlendirmesiyle ilgili çeşitli kavramları göz önünde tutarak finansal analiz konusu ile ilgili kavramlar ve kullanılan finansal analiz araçları gibi finansal analiz konusunun çeşitli yönlerini ele almak ve bu konu hakkında kapsamlı bir bilgi sunmak amacıyla betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Bunun yanı sıra, finansal analiz araçlarını araştırmada incelenen bankaların finansal performanslarını değerlendirmede ve ne ölçüde etkili olduğunu belirlemede betimsel analiz yöntemine başvurulmuştur.

1.2. Araştırmanın Problemi

1. Ekonomik kuruluş içinde finansal kararlar vermeyi rasyonelleştirmede finansal performans değerlendirmesi ne kadar etkilidir?
2. Finansal göstergeler aracılığıyla ulaşılan sonuçlar kuruluşun finansal performans düzeyini yansıtmakta mıdır?
3. Finansal analiz kuruluşlarının finansal performanslarının değerlendirilmesine ne ölçüde katkıda bulunmaktadır?

Yukarıdaki araştırma problemleri, ilgili bankaların finans raporlarının betimsel analiz yolu ile literatür taraması yapılarak söz konusu etkiler incelenmiştir.

1.3. Araştırmanın Varsayımları

Banka performansının değerlendirilmesinde finansal göstergelerin kullanılması performans değerlendirmesinin etkinliğini artırmaktadır.

Finansal performans değerlendirmesi, bankanın mevcut sorunlarının belirlenmesine ve dolayısıyla gerekli düzeltici önlemlerin alınmasına yardımcı olmaktadır.

1.4. Araştırmanın Önemi

- ❖ Bu araştırmanın önemi, finansal performans değerlendirmesinin, kuruluşun durumunu yansıttığı için kuruluşun büyüme ve gelişme gerçekleştirmesini mümkün kılan en önemli araçlarından biri olmasındadır.
- ❖ Araştırmanın önemi, bankaların oynadığı hayati rolden kaynaklanmaktadır. Nitekim bankaların işlerini takip etmek, davranışlarını izlemek ve hem başarı düzeylerini hem de finansal performanslarının etkinliğini değerlendirmek; onları doğru yola yönlendirmek için gerekli şartlardır.
- ❖ Finansal analizin, kuruluşun karşılaştığı çeşitli finansal risklerden kurtulmasına yardımcı olmadaki önemini vurgulamaktır.

1.5. Araştırmanın Amacı

- ❖ Finansal göstergelerden elde edilen sonuçların bankanın finansal performans düzeyini ifade etmede ne ölçüde kullanılabildiğini ortaya koymak.
- ❖ Finansal performans değerlendirmesinde kullanılan finansal analiz araçlarını tanımak; finansal göstergelerin kuruluşun finansal performansını değerlendirme ve kuruluşun güçlü ve zayıf yönlerini göstermedeki rolünü ortaya çıkarmak.
- ❖ Karar vericinin doğru kararları almasına yardımcı olmada finansal performans değerlendirmesinin önemini açıklığa kavuşturmak.

1.6. Araştırmanın Veri Seti

BİST Banka Endeksi'nde işlem gören bazı ticari bankaların finansal performanslarının CAMELS Derecelendirme Analizi ile araştırıldığı çalışmada ilk olarak, BİST' de işlem gören 5 ticari bankaya ilişkin veriler, bankaların finansal tablolarından yararlanılarak elde edilmiştir.

İKİNCİ BÖLÜM

FİNANSAL ANALİZ

2.1. Finansal Analiz Kavramı

Finansal analiz; organizasyonlarda mali tablolardaki bilanço kalemlerinin çeşitli analiz teknikleri kullanılarak incelenmesi ile finansal uygulamaların sonuçlarının, işletmenin finansal durumununun, eksik yönlerinin belirlendiği değerlendirmeler olarak tanımlanmaktadır.

Finansal analiz, özellikle işletmenin yönetimi açısından; faaliyetleri kontrol ve değerlendirmede, etkinlik ve başarı derecesini ölçmede, faaliyetlerin her aşamasında doğru ve düzeltici kararlar almada ve de geleceğe dair planlamalar yapmada büyük önem taşımaktadır.

Finansal analiz yoluyla sağlanan bilgiler işletme yöneticileri tarafından alınan kararların temelini oluşturduğu gibi rasyonel planlama için de gereklidir. İşletmeler, büyüklüklerini ve büyüme hızlarını belirlemede, işletme kaynaklarının alternatif iktisadi değerler arasındaki dağılımında, işletme amacının gerçekleşmesi açısından optimal kaynak bileşiminin nasıl sağlanacağı konularında gerekli cevapları finansal analiz yolu ile elde etmektedirler.

Finansal analiz gerektiren finansal raporlar muhasebe süreci için oldukça önemlidir. Özellikle şirketin geçmiş mali durumunun doğru değerlendirilmesi gelecekteki performansın başarılı bir şekilde yönetilmesi açısından önemli bir rehberdir (Arslan, 2019).

Mali planlama ve denetim, finansman, yatırım kararları gibi finansal analiz de finansman fonksiyonunun kapsadığı konulardan biridir.

Finansal analiz, en geniş anlamda temel ve tamamlayıcı mali tabloların analizini kapsarken, sadece daha dar anlamda temel mali tablolar olarak da adlandırılan bilanço ve gelir tablosunun analizini kapsamaktadır.

Finansal analiz, bir işletmenin finansal tablolarının unsurları arasındaki ilişkilerin kurulmasına, değerlendirilmesine ve elde edilen sonuçların yorumlanmasına olanak sağlayan önemli bir araçtır (Temizer, 2015).

2.1.1. Finansal analizin önemi

Finansal analiz, işletmenin finansal durumunu, finansal gelişiminin sonuçlarını değerlendirmek, gelişim yönünü belirlemek ve işletme için doğru tahminler yapmak amacıyla, finansal tabloların parametreleri ile bunların zaman içindeki eğilimleri arasındaki ilişkilerin incelenmesidir.

Finansal analiz, işletmenin ayakta kalması ve nihai hedef olarak iş değerini maksimize etmek açısından çok önemli bir yere sahiptir. Finansal analizin temel unsurları; karlılık, verimlilik, borçluluk ve likidite analizleridir. Finansal analizin bu unsurları işletmenin mevcut ve gelecekteki finansal durumunu ve performansını tahmin etmek için kullanılmaktadır (Adıgüzel, 2018).

Finansal analiz, işletme için optimal finansman kararları alma ve uygulamaya yönelik önemli katkılar sağlamaktadır. Finansmanı iyi planlayabilmek için işletmenin durumunun dikkatlice analiz edilmesi ve denetlenmesi gerekmektedir. Belirli zamanlarda finansal ölçümler yapmak, işletmenin artılarını ve eksilerini değerlendirmek işletme hakkında doğru kararlar verilmesini sağlamaktadır.

Firmanın etkinliğini ölçen finansal analizler için kullanılan temel finansal mali tablolardan elde edilen sonuçlar işletmenin mali durumu ve performansı hakkında önemli bilgiler sağlamaktadır. Mali tabloları analiz ederken gerçekçi bir değerlendirmenin yapılabilmesi için belirli koşulların sağlanması gerekmektedir. Bir işletmenin finansman kararlarını ve başarısını etkileyen koşulların belirlenmesi finansal analizin etkinliğini artırmada önemli rol oynamaktadır. Bu kapsamda ilk önce işletmenin yapısal ve yönetsel özelliklerini, ekonomik koşullarını, rakiplerin konumunu ve işletmenin faaliyet gösterdiği sektörün şartlarını bilmek gerekmektedir. Daha sonra şirketin mali tabloları “tek tip” bir sisteme dahil edilerek analiz edilen sonuçların karşılaştırılacağı uygun kıyaslamalar belirlenmelidir.

İşletmenin piyasa değerinin maksimize edilmesi ile işletmenin risk ve karlılığını dikkate alınarak uygun kararlar alınmalı ve uygulanmalıdır. Bu kararların şirketin piyasa değeri üzerindeki etkileri değerlendirilmeli ve sonuçları analiz edilmelidir. Bu bağlamda finans yöneticileri, aşağıdaki konularda doğru sonuçlar elde etmek için finansal analiz yaparak etkili ve doğru değerlendirmeler yapabilirler (Okka, 2013):

- İşletmenin hedeflerinin belirlenmesi.
- İşletmenin kaynaklarının yeterli olup olmadığının belirlenmesi.
- İşletme büyüme oranının ve faaliyet alanlarının hesaplanması.
- İşletmenin maliyetlerinin incelenmesi.
- İşletmenin fiyatlandırma politikasının incelenmesi.
- İşletme çalışanlarının performanslarının ölçülmesi.
- İşletme kapasitesinin yeterli olup olmadığının incelenmesi.
- İşletme çalışanlarının ve iş yöneticilerinin denetlenmesi.
- İşletmenin öz sermaye düzeyinin ve sermaye ihtiyacının belirlenmesi.
- Birleşme, satın alma ve tasfiye gibi stratejik finansal kararlar için gerekli olan verilerin belirlenmesi.

2.1.2. Finansal analizin amaçları

İşletmelerde finansal analizin amaçları şu şekilde sıralanmaktadır:

- Bir işletmenin hesap dönemine ait mali tablolarının analizi ile işletme performansının varlık veya sermaye açısından değerlendirilmesi.
- Önceki raporlama dönemine ait mali tabloların analiz edilerek işletmenin gelecek planlamasının belirlenmesi.
- Bir işletmenin mali tablolarının, aynı sektördeki işletmelerin mali sonuçları ile karşılaştırılmasını sağlamak ve dolayısıyla sektörel olarak şirketin durumunu belirlenmesi.
- Kredi başvurusu yapan işletmenin kredi kapasitesi ve kredi geri ödeme durumunun belirlenmesi.
- İşletmenin yeni veya genişleme yatırımları için karar vermesine yardımcı olması.

Finansal analiz sonucunda elde edilen bilgiler, işletme dışındaki kişi ve kuruluşlara (yatırımcılar, devlet, iş ortakları) ve iç çıkar gruplarına (yönetim, birimler) önemli ve faydalı bilgiler sağlamaktadır. İşletmelerde finans yöneticileri işletme ile ilgili kararlar verirken yapılan analizler sonucunda elde edilen bilgileri kullanırlar. Ancak her bir çıkar grubu işletme ile ilgili farklı beklentilere sahip olduğu için bunların amacına göre finansal analiz yapılmalıdır. Bu bağlamda finansal analizden yararlanan kişi ve kuruluşlar hedeflerine göre aşağıdaki şekilde sınıflandırılmaktadır:

Firma Kreditorleri (Kredi Verenler): Firma kreditorleri işletmenin gelecek yatırımları için finansal analize tabi olan işletmelere uzun ya da kısa vadede kredi veren finansal kuruluşlardır. Kısa vadeli kredi veren kreditorler işletmenin kredisini zamanında ödeyip ödeyemeyeceği ile dolayısıyla firmanın likiditesiyle ilgilenirken uzun vadeli kreditorler ise firmanın likiditesi yerine firmanın sermayesi ile ilgilenirler. Kreditorler için önemli olan işletmenin faiz ve anaparasını zamanında ödeyip ödeyemeyeceği konusudur.

Hissedarlar (Firma Ortakları): Firmanın hisselerini satın alan ve firmanın ortağı olan hissedarlar, firmanın gelecekteki getirileri ve riskleri hakkında bilgi edinmek için mali tabloları kullanır. Böylelikle hisse sahipleri elde ettikleri sonuçlara göre yeni hisse alır ya da satarlar.

Şirket Yöneticileri: Şirket yönetimi mali tabloları incelemeli ve analiz etmelidir. Şirket yöneticileri işletme ile ilgili bazı bilgi ve raporlara sahip olsalar da işletmenin güçlü ve zayıf yönleri hakkında tam bilgiyi ancak finansal analizler sayesinde edinebilirler. Bu bakımdan finansal analiz, finansal tablolarda yer alan bilgilere yeni ve önemli bilgiler ekleyerek şirket yönetimine önemli bir katkı sağlamaktadır. Ayrıca şirket yöneticileri, şirketin mevcut durumunu görmek, finansal planlamayı gerçekleştirmek ve şirketin faaliyetlerini organize etmek için finansal analize başvurmaktadır.

Devlet Kurumları: Vergi Daireleri, Sosyal Güvenlik Kurumları gibi kamu kurumları, şirketlerin vergi borçlarını zamanında ödeyip ödeyemeyeceklerini belirlemek için finansal analizlerden faydalanmaktadır.

Sendikalar: Sendikalar çalışanların haklarını korumak ve şirkete karşı tutumlarını yönlendirmek için finansal analiz bilgilerini kullanarak işletmenin gücü ve geleceğine göre politikalarına yön verirler (Temizer, 2015).

2.1.3. Finansal analizin ön koşulları

Finansal analizlerde öncelikle finansal analizin dayandığı finansal tablolardaki bilgiler doğru ve tam olmasının yanında işletmenin iyi bir muhasebe kayıt sistemine sahip olması gerekmektedir. Finansal analizde, mevcut ve önceki yıllar arasındaki ilişkiyi ve eğilimi belirlemek için mevcut ve önceki dönemlere ait veriler kullanılmaktadır. Bu durum, şirketleri aynı muhasebe ilke ve yöntemlerini arka arkaya yıllarca uygulaması anlamına gelmektedir. İlke ve yöntemler değiştiğinde yıllar arasındaki karşılaştırmalar, farklı muhasebe yöntemleri işletme finans sonuçlarını farklı şekilde yorumladığı için, sağlıklı olmayacaktır. Dolayısıyla yapılanma ve planlama iş hedefiyle her zaman paralel olmayabilir, bu nedenle analist muhasebe farklılıklarını ortadan kaldırmadan finansal analize başlamamalıdır.

2.1.4. Finansal analizi etkileyen faktörler

İşletmelerin gelecekteki iş planlarının mevcut durumunu analiz etmenin temeli olan finansal analiz, dış etkilerden bağımsız değildir ve yöneticiler bu etkiyi hesaba katmalıdır. Finansal analizi etkileyen faktörler şu şekilde sınıflandırılmaktadır:

- **Ekonomik faktörler**

Her sektörde işletmelerin ticari girişimlerinde; ekonomideki dönemsel veya mevsimlik dalgalanmalar ve maliyet-satış fiyatlarındaki değişikliklerin önemli etkileri olmakla birlikte bu etkenler olup finansal analizde dikkate alınmalıdır.

- **İşletme ile ilgili faktörler**

Finansal analizi etkileyen faktörler; işletmenin ihtiyaç duyduğu sabit varlıkların hacmi, üretim süresi, satış şartları, genel kâr durumu ve işletmedeki aktiflerin dönüş hızı şeklinde sıralanmaktadır. Aynı zamanda finansal analiz sonuçları değerlendirilirken; şirketin likiditesi, finansmanı, verimliliği, kârlılığı ile ilgili veriler ve bu verilerin etkileri de dikkate alınmalıdır.

- **İşletme yönetimiyle ilgili faktörler**

Farklı durumlarda, yöneticilerin tutum ve becerileri bir şirketin elde ettiği sonuçlarda rol oynar. Bu bakımdan finansal analist, elde edilen sonuçları değerlendirirken yöneticilerin özelliklerini ve kararlarını da dikkate almalıdır. Yöneticinin geçmiş deneyimleri ve gelecek planları incelenerek yöneticinin profili hakkında bilgi edinilebilir.

- **Muhasebe standartları ile ilgili faktörler**

İşletmelerin finansal durumlarını değerlendirirken finansal analizde kullanılan mali tabloların işletmenin bulunduğu sektörde bütün işletmeler tarafından uygulanan, genel geçerliliği olan muhasebe standartları dikkate alınarak hazırlanması gerekmektedir. Bu nedenle işletme yöneticilerinin vereceği kararlarda; verilerin karşılaştırılmasında tekdüzeliğin olması oldukça önemlidir. Bu bağlamda işletmelerin finansal durumlarının başlangıçtan itibaren doğru ve sistematik bir şekilde muhasebeleştirilmesi, finansal analizin doğruluğu ve etkinliği için büyük önem taşımaktadır (Akça, 2018).

2.2. Finansal Analiz Türleri

Finans analizinde, bir veya daha fazla döneme ait finans tablolarında yer alan kalemler, bilgiyi kullananların hedefleri doğrultusunda çeşitli analitik teknikler kullanılarak incelenir, yorumlanır ve değerlendirilir. Finans tablolarında yapılacak analizler aşağıdaki şekilde sınıflandırılmaktadır (Erkan, 2015).

- Analizin yapılma amacına göre
- Analizin yapılma biçimine göre
- Analizi yapacak kişilere göre

2.2.1. Analizin yapılma amacına göre

Bu kapsamda finansal analiz yönetim, yatırımlar ve kredi analizi olmak üzere üç farklı kategoride yapılmaktadır.

Yönetim analizi: İşletme yönetiminin yönetim fonksiyonunu yerine getirmesi için yapılan analizdir. Analizin ana noktası, iş faaliyetlerinin planlanan hedeflere uygun olarak

yürütölüp yürütölmediğini incelemek veya eksiklikleri tespit edip gerekli düzeltmeleri yapmaktır.

Yatırım analizi: İş ortağı olacağını düşünen işletmeye uzun vadeli kaynak sağlayacak iş ortaklarının yaptığı analizdir. Bu analizde işletmenin kazanma gücü, dağıtılacak kar payları ve hisse senedi değerlerinin değişimleri analiz edilmektedir.

Kredi analizi: Bir şirketin borç ödeme gücünü ölçmek için kredi verenler tarafından yapılan bir analizdir. Kredi analizinde işletmenin sermaye yapısı, işletmenin cari varlıkları ve kısa vadeli borçları ile ilişkili olarak analiz yapılmaktadır.

2.2.2. Analizin yapılış biçimine göre

Bu kapsamda finansal analiz statik ve dinamik olarak iki kategoride yapılmaktadır.

Statik analiz: Belirli bir tarihte veya belirli bir dönemde yayınlanan mali tablolardaki çeşitli kalemler arasındaki ilişki belirlenmeye çalışılır. Diğer bir ifadeyle işletmenin mali durumu ve performansı zamana göre değerlendirilir.

Dinamik analiz: Şirketin belirli bir dönemdeki finans tabloları dikkate alınarak mali durumu ve performansının önceki dönemlerle karşılaştırılması ve buna göre olumlu veya olumsuz değişikliklerin belirlenmesi analizin önemini artırmaktadır. Zaman içindeki iş gelişiminin yönünü gösteren dinamik analiz, sadece cari dönemi değerlendirmek için değil, geleceği tahmin etmek için de kullanılmaktadır (Aydın, Başar, & Coşkun, 2015).

2.2.3. Analizi yapacak kişilere göre

Bu kapsamda finansal analiz iç ve dış analiz olmak üzere iki kategoride incelenmektedir.

İç analiz: İşletme bünyesindeki yöneticiler, muhasebeciler ve iç denetçiler tarafından yapılan analiz türüdür. İç analiz yaparken analistler işletmenin şirketin tüm finans tablolarından ve belgelerinden yararlanabilmektedir. Ayrıca bu analiz işletme hedefleri, planlama ve kontrol yönetimi için bilgi ve veri akışı sağlamaktadır.

Dış analiz, İş ortakları, bankalar, şirketi satın almak isteyen yatırımcılar, rakip şirketler, kamu kurumları gibi üçüncü şahıslar tarafından yapılan analizlere dış analiz

denir. Bu tür analiz, iç analizden daha az kullanışlıdır, çünkü dış analizde yalnızca şirkete ait yayınlanmış raporlar kullanılmaktadır. Ayrıca dış analistlerin firma ile ilgili her türlü bilgi ve raporlara erişimi bulunmaktadır (Arslan, 2019).

2.3. Finansal Analizde Kullanılan Teknikler

Finansal analiz genellikle “işletmenin finansal durumunun ve faaliyet sonuçlarının finansal olarak yeterli olup olmadığını ve geleceğini tahmin edebilmek için finansal tablolarda yer alan hesaplar ile yıllar içindeki gelişimi arasındaki ilişkinin kontrol edilmesi” olarak tanımlanmaktadır.

Finansal analiz ile, bir şirketin hem geçmiş hem de mevcut finansal durumunu değerlendirilir. Ayrıca şirketin finansal durumu, faaliyetleri ile ilgili güçlü ve zayıf yönlerinin belirlenmesinin yanı sıra geleceğe yönelik fırsat ve riskleri de belirlenmektedir. Bu bağlamda işletmelerin gelecek planlarının daha etkin olması sağlanabilmektedir. Bununla birlikte finansal analiz, işletmelerde operasyonel sonuçların etkili olup olmadığını, işletmenin finansal kaynaklarını, finansmanını, kapasitesini ve fiyatlandırma politikasını değerlendirmek, çalışan performansını ölçmek için kullanılan önemli bir parametredir.

Yapılan teorik araştırmalarda finansal analiz teknikleri dört kategoride incelenmektedir. Bu yöntemler aşağıdaki gibi sıralanmaktadır (Karadeniz, 2014):

- Karşılaştırmalı (Yatay) Analiz
- Yüzde Yöntemini Kullanarak Analiz (Dikey Analiz)
- Trend Analizi (Eğilim Yüzde Analizi)
- Oran (Rasyo) Analizi

2.3.1. Karşılaştırmalı (Yatay) analiz

Yatay analiz, finansal tabloların iki veya daha fazla dönem boyunca karşılaştırılmasıyla gerçekleştirilen dinamik analiz türüdür. Bu kapsamda işletmelerin farklı dönemlerde hazırlanmış finansal tablolardaki kalemlerde meydana gelen değişimlerin incelenmesi ve bu incelemeden sonra da yorumlanması yapılmaktadır. Bu analiz yönteminde işletmenin birkaç dönemlik mali tabloları karşılaştırılarak, iktisadi ve

mali yapıda ortaya çıkan gelişmeler ile ilgili önemli bilgiler elde edilebilmektedir. Bu analiz yönteminin söz konusu dönemlerde işletmenin gelişme yönü ile ilgili fikir verebilme niteliği olduğundan, diğer yöntemlere kıyasla bir üstünlüğü bulunmakla birlikte mali tablolarda bulunan finansal kalemler arasındaki ilişkiyi göstermemesi yöntemin zayıf noktalarından biri olarak görülmektedir. Tam yıl verileri ile ara dönem verilerinin karşılaştırılması sonucunda yapılan yorumlar, eksik bilgi ve öneriler içerebilmektedir.

Yatay analizde, şirketin ilerlemesi, iki dönem yüzdelik ve toplam bazında karşılaştırılarak aşamalar halinde değerlendirilebilir. Ancak bu karşılaştırmaların sonuçları, mevcut ekonomik durum, sektörün gelişimi, sektörü ve firmayı etkileyen faktörler ile firmanın yatırım politikası ışığında yorumlanmalıdır.

Yüzde bazında iki dönem arasındaki verilerdeki değişim aşağıdaki şekilde hesaplanmaktadır:

$$\text{Önceki döneme göre yüzdesel değişim} \\ = \frac{\text{Cari Dönem Tutarı} - \text{Önceki Dönem Tutarı} \times 100}{\text{Önceki Dönem Tutarı}}$$

Bu finansal denkleme göre hesaplanan tutarlar ve yüzdesel değişimler yorumlanırken birlikte değerlendirilmektedir. Genelden detaya doğru önemli büyüklükteki değişimlerin sonuca olan etkileri ve değişimlerin nedenleri incelenir. İki den fazla döneme ait finansal tablo olması durumunda artış ve azalışın esas alınarak hesaplanacağı dönem olan baz dönemin seçiminde sabit baz dönemi yöntemi ve hareketli baz dönemi olmak üzere iki temel yöntem kullanılmalıdır. Ayrıca sabit baz dönemi yönteminde artış ve azalışlar her zaman ilk dönem esas alınarak hesaplanırken hareketli baz dönemi yönteminde söz konusu artış ve azalışlar bir önceki döneme göre hesaplanmaktadır (Tekin, 2017).

Bu kapsamda tablolar analiz edilirken genel olarak aşağıdaki durumlar dikkate alınmalıdır:

- Karşılaştırılacak mali tablolar aynı dönemler için hazırlanmalıdır.
- Muhasebede bazı durumlarda tahminlere yer verilirken bazı durumlarda da seçimsel olarak yapılabilecek işlemler bulunmaktadır. Aynı muhasebe politikaları

ve prosedürleri ile iki farklı finansal tablo hazırlanmalı veya sağlıklı bir karşılaştırma için etkileri dikkate alınmalıdır.

- Enflasyonun mali tablolar üzerinde yıkıcı bir etkisi vardır. Mali tablolar analiz edilirken, bu etki mümkün olduğunca ortadan kaldırılmalıdır.
- Bu yöntem diğer mali tabloların yanı sıra ana mali tablolar olan bilanço ve gelir tablosuna da uygulanabilmektedir.
- Aynı işletmenin farklı dönemlerinin mali tabloları ve farklı işletmelerinde aynı dönemlere ait mali tablolar karşılaştırılabilir.
- Cari döneme ait sonuçlar ile şirket bütçesinden çıkan rakamlar karşılaştırılarak fark analiz edilebilir.
- Bu teknik ile takvim yılını kullanmaya gerek yoktur. Örneğin şirkette ikinci üç aylık dönemin karşılaştırması yapılacaksa bir önceki yılın aynı üç aylık dönemin veya bir önceki üç aylık dönemi almak, karşılaştırma tablosunu bu şekilde yapmak ve analiz etmek gerekir (Hız, 2018).

Yatay analize örnek teşkil etmesi için ABC firmasının 2 yıllık bilançosunun aktif hesapları aşağıda verilmiştir:

Tablo 1. ABC firması yatay analiz örneği

		31.12.2017	31.12.2016	Değişim
1	DÖNEN VARLIKLAR	11.049.000	7.119.000	55%
100	Kasa	25.000	15.000	67%
102	Bankalar	2.565.000	754.000	240%
120	Ticari alacaklar	7.456.000	5.348.000	39%
153	Ticari mallar	550.000	678.000	-19%
159	Verilen sipariş avansları	453.000	324.000	40%
2	Duran varlıklar	810.000	1.358.000	-40%
250	Arsalar	250.000	1.000.000	-75%
252	Binalar	100.000	100.000	0%
254	Taşıtlar	450.000	250.000	-80%
260	Haklar	10.000	8.000	25%
	Aktif toplamı	11.859.000	8.477.000	40%

Tablo 1’de görüleceği üzere ABC firmasının yatay analiz örneğinde sunulan mali verilere göre aktif büyüklüğü 2017 yılında bir önceki yıla göre % 40 artmıştır. Varlıklardaki artışın büyük kısmı ticari alacaklar ve banka mevduatlarındaki artıştan kaynaklanmaktadır. Şirketin arsa hesabında gözlemlenen düşüş göz önüne alındığında, arsa satışlarından elde edilen gelirin 2017’de gelmesi ve banka mevduatlarındaki artışın bu gelirden kaynaklanması muhtemel görünmektedir. Ticari alacaklardaki artışın nedeninin ayrıntılı olarak sorgulanması gerekmektedir. Ticari alacaklar içerisinde tahsil kabiliyetini yitirmiş alacakların (takipteki krediler) varlığı, alacak tutarını yıllar itibarıyla artıran önemli bir faktördür. Firmanın mizan bakiyesinin detaylı kaydında 2-3 dönem yatay analiz yapılmalı, yıllar içinde sıkıcı olduğu düşünülen ticari alacaklar finansal verilerden silinmelidir. Ancak sektör ve piyasa koşulları nedeniyle ticari alacakların vadesi uzayabilir. Bu durumun endüstri verileri ile analiz edilmesi ve doğruluğunun incelenmesi gerekmektedir.

Kısacası, yatay analizde bir karşılaştırma yapmak ve doğru analizi sunmak için iki veya daha fazla mali dönem birlikte düşünülmelidir. Yatay analizde, hesaplar ve hesap grupları arasındaki artış ve azalışlar neden-sonuç açısından açıklanmalıdır. Yatay analizin bir parçası olarak firmanın iç testleri incelenir ve analiz firmadan elde edilen diğer bilgiler çerçevesinde gerçekleştirilir (Nemli, 2019).

2.3.2. Dikey (Yüzde Yöntemiyle) analiz

Dikey analiz (yüzde yöntemi) yönteminde karşılaştırmalar geçmiş dönemlere veya sektöre göre yapılmaktadır. Yalnızca tek bir dönemi kapsayan analiz olması nedeniyle “statik analiz” olarak da ifade edilmektedir.

Bu analiz çeşidinde hesap gruplarındaki kalemlerin ağırlıkları hesaplanarak söz konusu hesap grubunun kalitesi hakkında yorum yapılabilir. Özellikle dönen varlıklar arasında nakit gibi likit varlıkların oranının yüksek olması işletme adına olumlu bir durum olarak kabul edilmektedir. Ayrıca belirtilen yüzdenin çok yüksek olması işletmenin âtil nakit varlıklarının yoğun olduğunun bir göstergesidir. İşletmenin faaliyet gösterdiği sektörün durumu, firmanın yatırım-kredi politikası gibi unsurlar oranlar yorumlanırken dikkate alınmalıdır. Özellikle üretim yapan işletmelerde duran varlık yüzdesinin dönen

varlık yüzdesinden fazla olması, ticari faaliyetlerde bulunan işletmelerde aktif dönen varlıkların yüzdesinin duran varlıklar yüzdesinden fazla olması beklenir.

Dikey analiz yöntemine göre kalemlerin buldukları grup içerisindeki yüzdelere hesaplanması şu şekilde yapılmaktadır:

$$\text{Bilanço kaleminin bulunduğu gruptaki yüzdesi} \\ = \frac{\text{Bilanço kaleminin sayısal değeri} \times 100}{\text{Grupun sayısal değeri}}$$

Yüzde yönteminin analizde kullanılmasıyla elde edilen başlıca sonuçlar şu şekilde özetlenebilir:

- Grup içinde hesaplanan ögenin ağırlığı.
- Oranların karşılaştırılması sonucunda bilanço yapılarında ve gelir tablosunda yıllar içinde meydana gelen değişiklikler (dinamik analiz ile statik analizi birlikte değerlendirme).
- İşletmenin yatırımlar, krediler, ticari borç-alacak, hisse senetleri, faaliyetler gibi stratejik uygulamaları
- Hesaplanan oranları diğer şirketleriyle karşılaştırarak şirketin sektördeki konumu hakkında fikir edinilmesi (Tekin, 2017).
- İşletmenin kredi ödeyebilme kapasitesinin belirlenmesi

Tablo 2. ABC Firması dikey analiz yöntemi örneği

		31.12.2017	
1	DÖNEN VARLIKLAR	11.049.000	93%
100	Kasa	25.000	0%
102	Bankalar	2.565.000	22%
120	Ticari alacaklar	7.456.000	63%
153	Ticari mallar	550.000	5%
159	Verilen sipariş avansları	453,000	4%
2	Duran varlıklar	810.000	7%
250	Arsalar	250.000	2%
252	Binalar	100.000	1%

254	Taşıtlar	450.000	4%
260	Haklar	10.000	0%
	Aktif toplamı	11.859.000	100%

Tablo 1'de ABC firmasının 2017 yılı sonu finansal verileri ve dikey analize uygun hale getirilmiş kantitatif hesaplamalar yer almaktadır. Dikey bir analize göre, ABC'nin varlık yapısının %63'ü ticari alacaklardan oluşmaktadır. Aktif toplamın yaklaşık $\frac{3}{4}$ 'ünün ticari alacaklardan oluşması, alacakların tahsil süresi, sorunlu alacak hacmi olup olmadığı, alacakların hangi şirketlerde olduğu ve bir alacak yoğunluğunun varlığı gibi konularda detaylı gerekmektedir. Örneğin ABC şirketinin müşteri portföyünde kurumsal bir yapıya sahip ve sektörde bilinirliği yüksek olduğu varsayılırsa bu şirketin alacak kalitesi değerli kabul edilir. Bunu tam tersi ABC şirketinin müşteri portföyü ve sektör farkındalığı düşük olduğu varsayılırsa bu şirketin alacak kalitesi olarak kabul edilir.

Büyük oranda aktif veya pasif yapıdan yüksek pay alan hesaplar dikey analiz yönteminde finansal analiz boyutunda derinlemesine değerlendirilmektedir. Yapılacak analizin sonuçları arasındaki sebep-sonuç ilişkisi üzerinde durulmakla birlikte şirketin karşılaşılabileceği sorunların boyutları ve olası riskler belirlenmektedir (Nemli, 2019).

2.3.3. Trend analizi (Eğilim Yüzdeleri Analizi)

Trend analizinde yıllar içinde finansal raporlardaki değişiklikler bağlantılı hesaplar arasındaki ilişkilerle birlikte değerlendirilmektedir. Bu tür analizlerde ilgili hesaptaki eğilimi değerlendirmek için dahil edilen yılların fazla olması oldukça önemlidir. Zaman sınırı olmamasına rağmen, en az beş yıllık verilerin kullanılması eğilim bakımından önemli görülmektedir. Trend analizi uygulamasında baz yılın seçimi önemli parametrelerden biri olup diğer yıllara ait verilerin baz yıla göre durumlarına bakılarak veriler yüzde olarak yorumlanmaya çalışılır. Bununla birlikte baz yılı belirlerken enflasyonun düşük olduğu, kur farklarının az olduğu, ekonomik krizlerin yaşanmadığı sakin bir yıl seçmek gerekmektedir. Öyle ki diğer yıllar tahmin edilirken, baz yıla göre artış ve azalmalar değerlendirilmelidir.

Ayrıca baz yılda mevcut olan hesap kalanlarının tutarların tamamı 100 olarak kabul edilmekle birlikte incelenecek yıla ait veriler de baz yıldaki 100'e göre

değerlendirilecektir. Örneğin cari yıl için 120 olan bir kalem baz yıla göre %20 artarken, 70 olan bir hesabın baz yıla göre %30 azaldığı şeklinde yorumlanır.

Trend analizinde “baz yıla göre” ve “bir önceki yıla göre” olmak üzere iki farklı yöntem kullanılarak hesap yapılmaktadır. Bunun yanında eğilim yüzdelerinde analiz yapılırken, birbiri ile bağlantısı olan iki hesap kaleminin eğilimleri birlikte değerlendirilir ve yorumlanır. Örneğin trend analizine göre net satışlar ile stoklar hesaplarının analizinde ilk etapta hesapların tek başlarına eğilimleri tespit edilerek eğilimin artış mı azalış mı olduğu ve bunun olumlu mu olumsuz mu olduğu belirlenir ve hesaplar arasındaki ilişki değerlendirilir. Sonuç olarak örnekte net satışların artış eğiliminde ve stokların ise net satışlardan daha az artış eğiliminde olması beklenmekle birlikte stoklardaki artışın çok fazla olmaması gerekmektedir. İşletmenin tek bir durumuna bakarak doğru sonuçlara ulaşmak zordur.

Trend analizinde kullanılan formül aşağıdaki gibidir;

$$\text{Eğilim yüzdesi} = \text{cari yıl} / \text{baz yıl} \times 100$$

Baz yılda belirlenen 100 değeri negatif olmamakla birlikte en düşük değeri sıfır olabilmekte ve bununla birlikte eğilim yüzdelerinde negatif olmamaktadır. Trend analizi aşağıdaki sırayla gerçekleştirilebilir:

1. Analizin gerçekleştirileceği yıllar tespit edilir.
2. Baz yıl belirlenir.
3. Baz yıl değerleri 100 kabul edilerek finansal tablo tutarlarından yüzdeler belirlenir.
4. Analiz sonuçları yorumlanarak veriler değerlendirilir (Hız, 2018).

2.3.4. Oran (Rasyo) analizi

İşletmenin finansal tabloları arasında bulunan hesaplar arasında matematiksel oranlar tespit edilerek bu oranlar sonucunda işletmenin çeşitli durumları hakkında değerlendirme yapılmaktadır. Bu oranlar şu şekilde sıralanmaktadır:

- Likidite Oranları.

- Finansal Yapı Oranları.
- Faaliyet Oranları.
- Kârlılık Oranları.

İşletmenin finansal tablolarındaki bütün hesaplar kullanılarak bunların birbirleri karşısında ne durumda olduklarının oranı belirlenebilmektedir. Bazen mantıklı bir karşılığı olmayan veya ekonomik olarak bir işe yaramayacak oranlar da elde edilebilmekle birlikte oran analizi yapılırken belirlenen amaca göre kullanılacak hesapların iyi tespit edilmesi oldukça önemlidir.

Bunun yanında oran analizinde a/b şeklinde yazılan ifadelerin ne anlama geldiğinin belirlenmesi ve a, b'nin kaç katı veya yüzde kaçı şeklinde soruların doğru yanıtlanması gerekmektedir. Elde edilen sonuca göre ve ilgili hesapların aralarındaki ilişkiye göre yorumlar yapılır. Ancak işletme verileri ve belirlenen bir oran ile işletme hakkında yorum yapılmamalıdır.

Genel olarak oran analizi, finansal tablolarda yer alan iki ayrı hesap arasındaki ilişkinin matematiksel ifadesi olup finansal analiz teknikleri arasında en yaygın kullanılan analiz tekniği olarak kabul edilmektedir. Bu analizde çeşitli oranların hesaplanması tek başına anlam ifade etmemekte ve finansal analiz için yeterli görülmemektedir. Bu kapsamda önemli olan, sektör ortalamaları ile hesaplanan oranların karşılaştırılarak yorumlanması ve işletmelerin performanslarının sektörde faaliyet gösteren diğer işletmelerin performansları ile karşılaştırılmasıdır. Bu nedenle oran analizi yapılırken dikkat edilmesi gereken konular şunlardır:

- Oranlama yapıldığında önemli sonuçlar vermeyen hesaplar dikkate alınmamalıdır.
- Belirlenen oranlar amaca uygun şekilde yorumlanmalıdır.
- Çevresel etkilerin neden olduğu sapmaların büyüklüğünü belirlemek son derece önemlidir. Örneğin, mevsimsel değişiklikler, döviz kuru ve konjonktür dalgalanmaları bu bağlamda önemlidir.
- Yıllar içinde ortaya çıkan oran farklılıklarının nedenlerini araştırmak ve işletmeyi ne ölçüde etkilediğini belirlemek gerekir.

- Oran analizi ile elde edilen sonuçlar sadece işletme verileri ile değil, aynı zamanda sektör standartlarının oranı ile de karşılaştırılmalıdır.
- Geçmişten bugüne işletme verilerine bakarak işletmenin geleceği hakkında tutarlı tahminlerde bulunarak olası sorunlar hakkında önlemler alınmalıdır (Koşar, 2020).

2.3.4.1. Likidite oranları

İşletmelerin likidite yapısının değerlendirilmesinde likidite oranları kullanılmaktadır. İşletmede dönen varlıklar ve kısa vadeli yabancı kaynaklar arasındaki ilişkileri ve uyumu ortaya koyan bu oranlar işletmenin hem kısa vadeli borçlarını ödeme gücünü ölçerken hem de kredi durumunu değerlendirmeye yardımcı olmaktadır. Bunun yanında likidite oranları, işletmenin kısa vadeli borçlarını ödeme gücünü ve işletme sermayesinin yeterli seviyede olup olmadığını ölçmeye yarayan bir araçtır.

Özellikle işletmenin kısa süreli sorumluluklarını yerine getirmek için kullanacağı iktisadi değerler, bilançosunun dönen varlıklar kısmında yer almakla birlikte dönen varlıklar bir hesap dönemi içerisinde işletmenin olağan faaliyeti sonucu paraya çevrilebilir değerleri olarak ifade edilmektedir. İşletmenin hazır değerleri, serbest finansal yatırımları, bilançoya göre vadesi bir yıldan kısa vadeli alacakları, stokları ve satıcılara verilen avanslar dönen varlıklar kapsamında değerlendirilmektedir. Bu iktisadi değerler, işletmenin vadesi gelen yükümlülüklerinin karşılanması için harcanmaktadır. Bu nedenle işletmenin kısa süreli borç ödeme gücü olup olmadığını saptamak için, firmanın dönen varlıklarına, kısa süreli yabancı kaynaklarına ve bu ikisi arasındaki ilişkiye bakılmalıdır.

İşletmeler, vadesi yaklaşan borçları için likit döner varlıklar bulundurulur. İşletmelerin döner varlıkları cari borçlarını ödeyebilme potansiyelini temsil eder. Likiditesi yüksek işletmelerin, döner varlıklarının cari borçlarına oranı oldukça yüksektir. Döner varlıklar ile kısa vadeli borçlar arasındaki ilişki kurulurken, döner varlık kalemlerinin özelliklerine göre likidite oranları da çeşitlenmektedir.

İşletmenin kısa süreli borçlarını ödeyebilme kapasitesini ölçmek için kullanılan likidite oranları; cari oran, asit-test oranı, hazır değerler oranı (nakit oranı) ve net işletme sermayesi şeklinde kategorize edilmektedir.

Cari Oran: İşletmenin kısa vadeli yabancı kaynaklarını dönen varlıklarla karşılayabilme derecesini gösteren ve kısa vadeli borç ödeme gücünün bir ölçüsü olarak kabul edilen oran cari oran olarak tanımlanmaktadır. Cari oran şu şekilde hesaplanmaktadır:

$$\text{Cari Oran} = \text{Dönen Varlıklar} / \text{Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar (KVYK)}$$

Bu hesaba göre cari oranın genellikle 2 civarında olması (Türkiye şartlarında bu oran 1,5) istenir, fakat bu oranın yorumlanırken sektör ortalamaları ve firmanın faaliyet konusu dikkate alınmalıdır.

Asit-Test Oranı: Bu oran işletmenin kısa vadeli borç ödeme yeteneğinin daha duyarlı bir ölçüsü olup ani kısa vadeli borç ödeme gücünü gösteren bir orandır. Aynı zamanda oranı daha anlamlı hale getiren bu oran şu şekilde formülize edilmektedir:

$$\text{Likidite Oranı (Asit-test oranı)} = (\text{Dönen Varlıklar} - \text{Stoklar}) / \text{KVYK}$$

Asit-test oranı cari orana benzer şekilde firmaların dönen varlıkları ile kısa vadeli borçları arasındaki ilişkiyi ortaya koymakla birlikte asit-test oranının cari orandan farkı stokların dönen varlıklardan çıkartılmış olmasıdır. İşletme kısa vadeli yükümlülüklerini dönen varlıkları ile karşılarken stoklarını her zaman kısa sürede nakde çevirememektedir. Bu kapsamda asit test oranı kullanılarak; nakde çevrilmesi zaman alan stoklar dönen varlıklardan çıkartılarak firmanın borçlarına karşılık ne kadar varlığı olduğu belirlenmektedir.

Asit test oranının finansal analiz açısından 1 ve üzerinde olması yeterli kabul edilmektedir. Bu oranın 1'in altına düştüğü durumlarda işletmenin kısa vadeli yükümlülüklerini karşılamada sorunlar yaşaması muhtemel olarak görülmektedir.

Nakit Oranı: Bu oran işletmenin hazır değerlerinin ve menkul kıymetlerinin kısa vadeli borçlarının ne kadarını karşılayabileceğini gösterir ve aşağıdaki şekilde hesaplanır:

$$\text{Nakit Oranı} = (\text{Hazır Değerler} + \text{Menkul Kıymetler}) / \text{KVYK}$$

Bir işletmenin nakit oranı ile kısa vadeli yükümlülüklerinin ne kadarlık kısmını hazır değerleri ve menkul kıymetleri ile karşıladığı belirlenmektedir. Nakit oranı, cari oran ve likidite (asit test) oranı ile karşılaştırıldığında likidite analizinde kullanılan diğer iki orana

göre daha duyarlı ve hassas bir oran olduğu kabul edilmektedir. Fakat bankaların işletmelere sağladığı açık kredi olanakları ve sıfır yaklaşımlı nakit yönetimi, oranın anlamının azalmasına neden olmaktadır.

Net İşletme Sermayesi: İşletmeler için finansal analiz sürecinde önemli bir gösterge olan net işletme sermayesi, bir oran değildir. Bu değer firmanın kısa vadeli borç ödeme gücünün göstergesi olarak kabul edilmektedir. İşletmenin kısa vadeli ödeme gücü değerlendirilirken dönen varlık içerisinde yer alan kalemler; özellikle stokların satış kabiliyeti ve nakde dönüşüm hızı ile ticari ve diğer alacakların tahsil kabiliyeti değerlendirilmelidir.

$$\text{Net İşletme Sermayesi} = \text{Dönen Varlıklar} - \text{KVYK}$$

Bu formüle göre net işletme sermayesinin pozitif büyük bir değer olması işletmeler için olumlu bir göstergedir. Bu gibi durumlarda likidite oranları ile ilgili olumlu yorumlar yapılırken, negatif olduğu durumlarda olumsuz yorumlar yapılmaktadır. Bu kapsamda işletme sermayesi ve net işletme sermayesi ile ilgili yorumları yaparken stokların, alacakların, ticari ve mali borçların dikkate alınarak yorumlanması gerekmektedir.

2.3.4.2. Faaliyet oranları

Bu oran işletmenin varlık kalemleri ile gerçekleştirilen satışlar arasında bir ilişki olduğu varsayımına dayanarak hesaplanmakla birlikte bu oranla işletme varlıklarının kullanımının etkinliğinin değerlendirilmesi yapılmaktadır. Buna göre satışlar hesabı ile stokların, ticari alacakların, ticari borçların arasında sıkı bir bağ olduğu, bir hesapta meydana gelen değişimin diğer hesaplarda da bir değişime neden olabileceği öngörülmektedir. Bu bağlamda faaliyet etkinliği için çok sayıda formül kullanılmakla birlikte genel olarak devir hızları hesaplanmaktadır:

$$\text{İlgili Hesap İçin Devir Hızı} = \text{Net Satışlar} / \text{İlgili Hesap Kalanı}$$

Bu hesap sonucunda yılda kaç defa o işlemin gerçekleştiği belirlenmektedir. Ayrıca bu değer stok devir hızı, alacak devir hızı ve borç devir hızı gibi formüllerle de hesaplanabilmektedir.

İşletmeler için bu oranlar işletme faaliyet derecesi ile faaliyetlerin sürdürülebilmesi için gerekli varlıklar arasındaki ilişkiyi tanımlamakta ve işletmenin sermaye gereksinimini tahmin için de kullanılmaktadır. Bir işletmenin operasyonel aktiviteleri hem envanter ve alacak kalemlerine yapılan kısa vadeli, hem de tesis makine ve cihazlara yapılan uzun vadeli varlık yatırımlarına ihtiyaç duymakla birlikte faaliyet analizinde kullanılan oranlar işletmenin operasyonlarının devamlılığı için ihtiyaç duyulan varlıklarının satışlar ile ilişkilerini tanımlamaktadır.

2.3.4.3. Finansal yapı oranları

Bir işletmenin finansmanında yabancı kaynaklardan faydalanma derecesini ölçmek için kullanılan bu oran kısaca finansal oran olarak anılmaktadır. Başka bir ifadeyle bu oranlar sayesinde işletme borçlarının işletmenin finansal yapısı içindeki konumları ve durumları hakkında bilgi edinilerek işletmenin genel durumu yorumlanmaktadır. Burada yabancı kaynaklar, işletme özsermayesi karşısındaki durumu ile duran varlıkların finansmanında kullanılışları ve faizlerinin net kârla karşılanışları bakımından incelenir.

İşletmelerin finansal yapısı hakkında bilgi veren finansal yapı oranları; borçların özsermayeye oranı, kısa süreli borçların toplam borçlara oranı, kısa süreli borçların özsermayeye oranı, duran varlıkların özsermayeye oranı ve kaldıraç oranı yani borçların toplam varlıklara oranı olarak sıralanmaktadır.

Bununla birlikte işletmenin özkaynağının yeterli olup olmadığı, kaynak yapısı içinde borç ve özkaynağın dengesi ve özkaynak olarak yaratılan fonların ne tür dönen varlık ya da duran varlıklara kullanıldığıının ölçülmesinde bu oranlar kullanılmaktadır. Ayrıca işletmenin uzun vadeli borçlarının anapara ve faizlerinin ödenip ödenmeyeceğinin analizinde, kaynaklardan yararlanma derecesinin belirlenmesinde bu oranlar kullanılmaktadır. Kaynak yapısının ve sermaye yeterliliğinin analizi ve işletmenin sağlamlık derecesi hakkında yargıya ulaşmak için gerekli olmaktadır.

Finansal yapı analizinde kullanılan oranlar işletmenin normal faaliyet sonucu zarar etmesi, varlıklarının değerinin düşmesi veya gelecek yıllar için tahmin edilen nakit akımının gerçekleşmemesi halinde, işletmenin yükümlülüklerini yerine getirip getirmeyeceği konusunda önemli bilgiler vermektedir. Ayrıca yapı oranları ihtiyaca göre

çoğaltılabilmekte ve özellikle hangi verinin öğrenilmek istendiğine bağlı olarak değişebilmektedir. Bu analiz genellikle aktif ve pasif hesapların genel toplamalarının ve alt hesapların birbiriyle oranlanması şeklinde yapılmaktadır.

İşletme varlıklarının finansmanını özkaynaklar ve yabancı kaynaklar olmak üzere iki kaynaktan sağlayabilmektedir. Özellikle varlıklarını yüksek düzeyde öz kaynaklar ile finanse eden işletmede risk faktörleri azalır ve finans yapısı güçlenir.

Bir işletmenin toplam borç oranını sürekli yükselterek sınırsız bir şekilde kaldıraç etkisinden faydalanma olanağı yoktur. Gerek kredi verenlerden gerekse işletme sahiplerinden gelen tepkiler ve işletmenin varlığının devam ettirilmesi ilkesi, toplam borç oranının belirli bir düzeyin üzerine yükselmesini önler (Hız, 2018).

2.3.4.4. Kârlılık oranları

Oranların incelenmesi işletmenin gelecekteki çalışma prensipleri hakkında bazı bilgiler sağlarken, kârlılık oranları likidite, varlık yönetim ve borç yönetiminin faaliyet sonuçları üzerindeki birleşik etkisini göstermektedir. Kârlılık oranları, bir işletmenin faaliyetleri sonucunda ölçülü ve yeterli bir kâr sağlayıp sağlayamadığını ölçmeye yarar. Çünkü kâr, yönetimin başarısı anlamına gelirken ortakların kısa vadedeki gelirlerinin ve uzun vadede de yatırımlarının değer kazanmasının bir kaynağı olarak görülmektedir. İşletmenin kârlılık durumunun değerlendirilmesinde; satışlar ile kârlardaki gelişmenin karşılaştırılması sonucunda sektör ve işin niteliğine uygun bir kârlılığa ulaşıp ulaşılmadığı ortaya konur. Bununla birlikte kârın, işletmeye özsermaye koyan ortakların beklentilerine uygun olup olmadığı da araştırılır.

Kârlılık oranları genellikle işletmenin öz sermayesi, yabancı kaynakları ve varlıklarını ne düzeyde verimli kullandığını ve işletme faaliyetlerin kâr sağlayıp sağlayamadığının analizinde kullanılmaktadır. Kârlılık oran analizinde firmanın gerektiği kadar kâr sağlayıp sağlayamadığı incelenerek firmanın kazanç sağlama kapasitesi belirlenir. Firmanın kâr durumunu tespit etmek için şu noktalara dikkat edilmelidir:

- Ülkenin ekonomik şartları
- Sermayenin kullanımından elde edilecek gelir

- İşletme içerisinde olduğu sektörün kârlılık oranları
- İşletmenin geçmişteki kâr trendi
- İşletmenin planladığı kâr hedefi

İşletmenin kâr boyutu finansal tablolarda belirtilirken kârın istenilen seviyede olup olmadığını anlama açısından yeterli görülmemektedir.

2.4. Finansal Tablolar

Finansal tablolar işletmenin varlıklarını, özkaynaklarını, faaliyet sonuçlarını ve zaman içindeki nakit akışlarını gösteren tablolar olarak ifade edilmektedir. Yıllık finans tabloları, muhasebe için etik ve sosyal sorumluluk ilkelerine dayanmaktadır. Tablolardaki bilgiler firmanın finans durumunu yansıttığı için oluşturulduğu zaman işletmenin finansal formu olarak da kabul edilir.

Muhasebenin en temel görevi ilgili kişilere (ortaklar, alacaklılar ve diğer ilgili taraflar) işletmenin mali durumu hakkında belirli aralıklarla bilgi vermektir. Muhasebe departmanı, tüm bu işlemlerin yürütülmesi sırasında finans tablolarındaki verilerden yararlanmaktadır. Özellikle ülkeler arasındaki muhasebe uygulamalarındaki farklılıkları ortadan kaldırmak için Uluslararası Muhasebe/Finansal Raporlama Standartları (UM/UFRS) adlı yeni bir standart oluşturulmuştur. Ülkemizde de bu bağlamda Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu (TMSK) uluslararası bu standartları Türkiye Muhasebe/Finansal Raporlama Standartları (TMS/TFRS)'ni hazırlamıştır.

Finans tablolarının temel amacı, geniş bir kullanıcı grubu tarafından alınan mali kararların alınmasına yardımcı olmak ve yatırımlar, mali disiplin ve nakit akışı hakkında bilgi sağlamaktır.

Finans tablolarının diğer amaçları aşağıda sıralanmıştır:

- Varlık ve borç yapısına sahip şirketlerin performans sonuçlarının kayıt altına alınarak rapor disiplininin sağlanması,
- İş ortaklarına, yatırımcılara ve fon sağlayıcılara sağlıklı bilgi akışının sağlanması,
- Farklı operasyon aşamalarında kaydedilen finansal bilgileri karşılaştırarak muhtemel ve potansiyel risklere karşı önlem almak gerekmektedir.

Bir işletmeye ait finans tablolarını değerlendirirken aşağıdaki kriterler dikkate alınmalıdır.

- Bir işletmeye ait finans tabloları yalnızca belirli bir dönemi yansıtır ve geçicidir.
- İşletmeye ait finans tablolarındaki veriler genellikle doğru kabul edilir, ancak bu beyanda belirtilen rakamlar her zaman doğru bilgileri yansıtmayabilir.
- İşletmeye ait farklı dönemlerde hazırlanan finans tabloları karşılaştırılırken, aynı para cinsinden değerlendirme yapılmalıdır. Örneğin, geçmiş mali tablolarda lira ile hazırlanmışsa, cari dönemde lira karşılaştırmalar yapılmalıdır.
- İşletmeye ait finans tabloları, işletmelerin maruz kaldığı tüm riskleri veya getirileri yansıtmayabilir (Karamahmutoğlu, 2018).

2.4.1. Finansal tablolar analizinin tanımı ve önemi

İşletmenin ana kararları, gerekli finansman kaynağını sağlamayı, bu kaynakları sabit ve cari varlıklara yatırmayı ve temettü dağıtımını amaçlamaktadır. Bu, işletmenin piyasa değerini etkilemektedir. Alınan kararların ardından gelen sonuçları da analiz etmek gerekmektedir. Sonuçların değerlendirilmesi, gelecekteki planlar ve yeni kararlar için büyük önem taşımaktadır. Bu nedenlerden dolayı işletmenin operasyonel sonuçlarını analiz etmek ve sonuçlarını ölçmek gerekmektedir. Bu bağlamda işletmelerin finans tablolarını analiz ederek faaliyetlerini ölçülmelidir.

Bir işletmenin genel amacı, uzun vadede kâr ederek piyasa değerini artırmaktır. İşletmeler, bu hedeflere ulaşıp ulaşılmadığını anlamak için faaliyetlerinin etkililiğini ve başarı seviyesini analiz edebilir ve ölçebilir.

İşletme yöneticilerinin temel görevi, istenen kârı elde etmek için operasyonları yönetmek ve verimli bir şekilde geçirmektir. Bu amaca ulaşmak için doğru varlık yapısına (ekonomik yapıya) ve finansal duruma (temel yapıya) sahip olması gerekir. İşletmenin varlık ve iş kaynakları tablolarına ve bu tablolar kullanılarak yapılan ayrıntılara dahil edilir. Sonuç analizi kullanılarak, gelecekteki seçimlerin doğruluğu artırılabilir. Bu sonuçlar kullanılarak geleceğe yönelik gelişim planları ve bütçeler yapılır.

Finans tablo analizi, finans tablolarında yer alan hesaplar arasındaki ilişkinin belirlenmesini, ölçülmesini ve yorumlanmasını içeren faaliyetlerden oluşmaktadır. Geçmişteki faaliyetleri değerlendirmenin yanı sıra, işletmenin mevcut durumu belirlemesi ve gelecek için tahminlerde bulunması da daha kolaylaşmaktadır. Finansal analiz, finansal planlama ve kurumsal finansal kontrol için bir ön koşul olup işletmenin mevcut durumu bilinmeden finansal planlama ve denetim yapmak mümkün değildir.

Finansal tablo analizi “finansal tablolardaki kalemlerdeki değişimleri, kalemler arasındaki korelasyonları, zaman içinde gösterdikleri eğilimleri incelemek ve gerekirse bunları belirlemek için tanımlanmış bir standart ve sektör ortalaması ile karşılaştırmaktan oluşan bir faaliyetler setidir” şeklinde tanımlanmaktadır.

Finansal analiz, işletmenin genel durumu, koşulları ve ekonomik ortamını dikkate alarak elde edilen sonuçları değerlendirir ve geleceğe yönelik tahminlerde bulunur. Mevcut ve geçmiş durum, finansal tabloları analiz ederek işletmenin finansal durumunu, kârlılığın finansal olarak yeterli olup olmadığını belirler.

Finans tabloları, kullanıcıların ihtiyaç duyduğu bilgileri içerir. Bu bilgilere dayalı tahminler yapmak, bu amaçla kullanmak ve kısa sürede karar vermek için finansal bir analize ihtiyaç vardır.

Başka bir ifadeyle finansal analiz, bilanço ve gelir tablosu kalemlerinde büyük hacimler üzerinden önemli finansal oranlar oluşturarak özet bilgi elde etme sürecidir. Finans tabloları, işletmenin gelecekteki kazançlarından ve sonuçlarından beklenen nakit akışlarını değerlendirmek için gereken bilgileri sağlamaktadır (Çelik, 2017).

İşletmelerle ilgili olarak, finansal analizin amaçları şu şekilde sıralanmaktadır:

- İşletmenin likit durumunu belirlemek
- İşletmenin karını tespit etmek,
- İşletmenin sermaye yapısını tanımlamak,
- İşletmenin varlıklarının kullanımını belirlemek,
- İşletme hakkında önemli trendler elde etmek

Bu tanımlara dayanarak, finansal analiz, iş liderleri için bir pusula görevi görmektedir. Ancak, finansal analizden sadece iş liderleri değil, işletmenin tüm birimleri ve ortakları yararlanabilmektedir. Finansal analiz yardımı ile diğer ilgi gruplarından kişiler hedefleri doğrultusunda hareket edebilmektedir. Bu gruplar şu şekilde ifade edilmektedir:

Kamu Kurumları: İşletmelerin ödenmesi gereken vergi, sigorta gibi borçların finans tabloları ilgili devlet kurumlarınca incelemeye tabi tutulabilir, ayrıca işletme finans tablolarını yasal olarak ilgili kuruluşlara sunmaları gerekebilir.

Kredi verenler: İşletmelere verilen krediler ile yapılan faaliyetler, kredilerin nasıl geri ödeneceği ile ilgili konularla ilgilenen yerli ve yabancı kredi kuruluşlarının işletme finans tablolarını analiz etmeleri gerekmektedir.

Yatırımcılar: Yatırımcılar, özellikle borsaya kote olmuş ve hisse senetleri borsada işlem gören işletmenin kazancı ve büyüme hızı ile ilgili olarak finansal analiz ile ilgilenmektedir.

Kamuoyu: Araştırmacılar, sivil toplum kuruluşları, öğrencilerin işletmeler hakkında bilgi kapsamında işletme finans tablolarından faydalanabilirler (Yusubov, 2015).

2.4.2. Temel finansal tablolar

Temel finansal tablolar bilanço ve gelir tablosu olmak üzere iki gruba ayrılmaktadır:

2.4.2.1. Bilanço

Bilanço; bir işletmenin belli bir andaki varlık ve bu varlıkların finanse edildiği kaynak bileşimini gösteren bir finansal tablodur. Bilanço, firmanın varlıklarının durumu hakkında bilgi vererek bu varlıkları satın almak için gerekli paranın kaynağını gösterir.

Bütün ticari işletmelerde olduğu gibi bankaların da belirli bir dönem içinde gerçekleştirdikleri faaliyetlerin değerlendirildiği en önemli finans tabloların başında bilanço yer almaktadır. Banka bilançosu, bankanın iktisadi ve mali durumunu yansıtan, belli bir tarihteki varlık ve kaynak yapısını gerçeğe uygun, doğru biçimde gösteren bir tablodur. Banka bilançolarının düzenlenmesinde temel ilke fon kaynak ve kullanımlarının

elemanlarına uygun olarak sınıflandırılması ve de her kalemin kendi içinde vadelerine göre ayrılmasıdır.

Finansal sistem içerisinde yer alan kurumların başında gelen bankaların göstermiş oldukları davranış biçimleri iktisadi birimler için ayrı bir öneme sahiptir. Değerlemesi yapılmış, piyasa fiyatlarına uyumlu hale getirilmiş ve bankanın gerçek ekonomik değerini ifade eden bilançoğu elde etmek, bankanın gerek yasal kuruluşlar gerekse üçüncü şahıslar tarafından doğru algılanmasını sağlamak açısından çok önemlidir. Bankaların da yasal olarak üç aylık dönemlerde bilanço düzenlemeleri gerekmektedir. Ayrıca bankalar bilançosunu Türk Parası olarak düzenlemek zorundadır (Kaya, 2020).

Tablo 3. Banka Bilançosunun Aktif Kalemleri

Nakit Değerler ve Merkez Bankası
Alım Satım Amaçlı Menkul Değerler
Bankalar ve Diğer Mali Kuruluşlar
Para Piyasaları
Satılmaya Hazır
Menkul Değerler
Kredile.
Factoring Alacakları
Vadeye Kadar Elde Tutulacak Menkul Değerler
İştirakler
Bağlı Ortaklıklar
Diğer Yatırımlar
Finansal Kiralama Alacakları
Zorunlu Karşılıklar
Muhtelif Alacaklar
Faiz ve Gelir Tahakkuk ve Reeskontları
Maddi Duran Varlıklar
Maddi Olmayan Duran Varlıklar
Diğer Aktifler

Tablo 4. Banka Bilançosu Pasif Kalemleri

Mevduat
Para Piyasaları
Alınan Krediler
İhraç Edilen Menkul Kıymetler
Fonlar
Muhtelif Borçlar
Diğer Yabancı Kaynaklar
Ödenecek Vergi, Resim, Harç ve Primler
Factoring Borçları
Finansal Kiralama Borçları
Faiz ve Gider Reeskontları
Karşılıklar
Sermaye Benzeri Krediler
Özkaynaklar

2..4.2.2. *Gelir tablosu*

Kâr zarar tablosu olarak da adlandırılan gelir tablosu işletmenin belirli bir zaman dilimindeki (genellikle çeyrek ve yıllık bazda) gelirlerini ve giderlerini göstermektedir. Bu tablo karışık detaylar içerebilir ancak temelindeki basit formül “gelir – gider = kâr” şeklindedir. Farklı periyotlara ait gelir tabloları karşılaştırırken bu formül dikkate alınır. Örneğin; üçüncü çeyrekte, ikinci çeyreğe göre gelir tutarı artmış olabilir, ancak satılan malın maliyeti gibi gider kalemindeki tutarında aynı oranda artış artmadığı önemli bir faktördür. Bununla birlikte ayrıntılı bir gelir tablosuna sahip olmak, işletmelerin finansal problemlerini kolayca belirlemesine yardımcı olmaktadır.

Kâr ve zarar tablosu;

- Brüt Satış Kârı Bölümü.
- Faaliyet Kârı Bölümü.
- Olağan Kâr Bölümü.
- Dönem Kârı Bölümü.
- Net Dönem Kârı Bölümü.

bölümlerinden oluşmaktadır.

Bankaların gelir tabloları incelendiğinde dokuz ana bölümden oluştuğu görülmektedir. Bunlar; faiz gelirleri, faiz giderleri, net faiz gelirleri, faiz dışı gelirler, faiz dışı giderler, net faiz dışı gelirler, vergi öncesi kâr-zarar, vergi karşılığı ve net kâr (zarar) şeklinde sıralanmaktadır.

Tablo 5. Banka Gelir Tablosu Ve Bölümleri

Faiz Gelirleri
Faiz Giderleri
Net Faiz Geliri
Faiz Dışı Gelirler
Faiz Dışı Giderler
Net Faiz Dışı Gelirler
Vergi Öncesi Kâr-Zarar
Vergi Karşılığı
Net Kâr (Zarar)

2.4.3. Ek finansal tablolar

Ek finansal tablolar ise; fon akış tablosu, nakit akış tablosu, özkaynak değişim tablosu, kâr dağıtım tablosu ve satışların maliyeti tablosu olarak belirlenmiştir.

2.4.3.1. Fon akış tablosu

İşletme tarafından sağlanan finansman kaynaklarını ve bunların belirli bir mali dönemde nerede kullanılacağını gösteren ek finans tabloları fon kavramı ile ilgili tüm mali araçları içermektedir. Ayrıntılarla dolu olan bu tablo; işletmenin yatırım ve finansman faaliyetleri ile belirtilen dönem içindeki finansal durumda gerçekleşen değişiklikler hakkında ile fon yönetimi ve yatırım fikirleri hakkında bilgi edinilmesine olanak sağlar.

Kaynak kullanımları şu şekilde sıralanmaktadır:

- Dönen varlıkların tutarındaki artışlar
- Faaliyetlerle ilgili fon kullanımları
- Olağandışı faaliyetlerle ilgili kullanımlar
- Ödenen vergi ve benzerleri
- Ödenen temettüleri

Fon kaynakları ise şu şekilde belirtilmektedir:

- Hisse senetleri ihraç primler
- Dönen varlıklar tutarındaki azalışlar
- Duran varlıklar tutarındaki azalışlar
- Faaliyetlerden sağlanan kaynaklar
- Olağandışı faaliyetlerden sağlanan fonlar
- Kısa vadeli yabancı kaynaklardaki azalışlar
- Uzun vadeli yabancı kaynaklardaki azalışlar
- Sermaye artırımını.

Tablo 6. Fon Akış Tablosu

A- FON KAYNAKLARI	Önceki Dönem		Cari Dönem	
<u>1) Faaliyetlerden Sağlanan Kaynaklar</u>				
a) Olağan Kâr				
b) Amortismanlar (+)				
c) Fon Çıkışı Gerektirmeyen Diğer Giderler (+)				
d) Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (-)				
<u>2) Olağandışı Faaliyetlerden Sağlanan Kaynaklar</u>				
a) Olağandışı Kâr				
b) Fon Çıkışı Gerektirmeyen Diğer Giderler (+)				
c) Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (-)				
<u>3) Dönen Varlıklar Tutarındaki Azalışlar</u>				
<u>4) Duran Varlıklar Tutarındaki Azalışlar</u>				
<u>5) Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Artışlar</u> (Borç ve Gider Karşılıklarını Kapsamaz)				
<u>6) Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Artışlar</u> (Borç ve Gider Karşılıklarını Kapsamaz)				

<p>7) <u>Sermaye Artırımı</u> (Nakit Karşılığı veya Dışarıdan Getirilen Diğer Varlıklar) 8) Hisse Senetleri İhraç Primleri</p> <p>B- FON KULLANIMLARI</p> <p><u>1) Faaliyetle İlgili Kullanımlar</u></p> <p>a) Olağan Zarar</p> <p>b) Amortismanlar (+)</p> <p>c) Fon Çıkışı Gerektirmeyen Diğer Giderler (+)</p> <p>d) Fon Girişi Sağlamayan Diğer Gelirler (-)</p> <p><u>2) Olağandışı Faaliyetlerle İlgili Kullanımlar</u></p> <p>a) Olağandışı Zarar</p> <p>b) Fon Çıkışı Gerektirmeyen Giderler (+)</p> <p>c) Fon Girişi Sağlamayan Gelirler (-)</p> <p><u>3) Ödenen Vergi ve Benzerleri</u> (Bir Önceki Dönem Kârından Ödenen)</p> <p><u>4) Ödenen Temettümler</u></p> <p>a) Bir Önceki Dönem Kârından Ödenen</p> <p>b) Yedeklerden Dağıtılan</p> <p><u>5) Dönen Varlıkların Tutarındaki Artışlar</u></p> <p><u>6) Duran Varlıkların Tutarındaki Artışlar</u> (Yeniden Değerlemeyi Kapsamaz)</p> <p><u>7) Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Azalışlar</u></p> <p><u>8) Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Azalışlar</u></p> <p><u>9) Sermayedeki Azalışlar.</u></p>				
---	--	--	--	--

2.4.3.2. Nakit akış tablosu

Nakit akış tablosu, belirli bir hesap döneminde oluşan para akımı, para giriş ve çıkışlarını, diğer bir deyişle işletmenin para tahsilatı ve ödemelerini, fonları ve kullanım yerleri ile gösteren tablo olup bu tablonun üç bölümü vardır:

- Finansman Faaliyetleri
- İşletme Faaliyetleri
- Yatırım Faaliyetleri

Bu tablo, nakit ve banka mevduat fonları kavramını kapsamaktadır.

Tablo 7. Nakit Akış Tablosu

	Cari Dönem		Önceki Dönem	

2.4.3.3. Özkaynak değişim tablosu

Bu, bir bütün olarak incelenen dönem boyunca özkaynaktaki artış veya azalışı gösteren bir tablodur. Ayrıca bu tablo, bir işletmenin belirli bir dönemde öz kaynak kalemlerinde oluşan değişiklikleri göstermektedir. İşletmelerde dönem başı öz kaynaklar ile dönem sonundaki öz kaynaklar arasındaki farkı gösteren tablolardan biri de “Kapsamlı Genel/Gider Tablosu” olup bu tablo işletmenin öz kaynaklarındaki bütün değişiklikleri yansıtmada konusunda yeterli bulunmamaktadır. Ancak bu tablonun sağladığı bilgilere dayanarak, işletme tarafından yapılan ilave yatırımlar görülebildiği gibi; sermaye artırımını, yedek fon ve kâr kalemlerindeki artış ve azalışlarla ilgili bilgilerin de finansal tablo kullanıcılarına aktarılması gibi konularda bilgi edinmeyi sağlamaktadır.

2.4.3.4. Kâr dağıtım tablosu

Kâr dağıtım tablosu, bir işletmenin elde ettiği kârın nerelere nasıl dağıtıldığını gösteren tablo olup bu tablonun düzenlenme amacı, özellikle sermaye şirketlerinde dönem kârından ödenecek vergi ve fonların, ayrılan yedeklerin ve ortaklara dağıtılacak kâr paylarının açıkça gösterilmesi sağlayarak işletmelerin hisse başına kâr tutarının hesaplanmasını kolaylaştırmaktadır. Özellikle bu tablo, dönem için kâr dağılımını gösterir. Özellikle şirketler tarafından hisse başına temettü tutarının hesaplanmasında

ödenen vergileri, birikmiş yedekleri ve hissedarlara dağıtılacak temettüleri açıkça göstermek için kullanılır (Günaydın, 2020).

Tablo 8. Kâr dağıtım tablosu

A- DÖNEM KARININ DAĞITIMI	Önceki Dönem		Cari Dönem	
1) DÖNEM KARI				
2) ÖDENECEK VERGİ VE YASAL YÜKÜMLÜLÜKLER (-)				
- Kurumlar Vergisi (Gelir Vergisi)				
- Gelir Vergisi Kesintisi				
- Diğer Vergi ve Yasal Yükümlülükler				
NET DÖNEM KARI				
3) GEÇMİŞ DÖNEMLER. ZARARI (-)				
4) I. TERTİP YASAL YEDEK AKÇE (-)				
5) İŞLETMEDE BIRAKILMASI VE TASARRUFU ZORUNLU. YASAL FONLAR (-)				
DAĞITILABİLİR NET DÖNEM KARI				
6) ORTAKLARA BİRİNCİ TEMETTÜ (-)				
- Adi Hisse Senedi Sahiplerine.				
- İmtiyazlı Hisse Senedi Sahiplerine.				
7) PERSONELE TEMETTÜ (-)				
8) YÖNETİM KURULUNA TEMETTÜ (-)				
9) ORTAKLARA İKİNCİ. TEMETTÜ (-)				
- Adi Hisse Senedi Sahiplerine				
- İmtiyazlı Hisse Senedi Sahiplerine				
10) II. TERTİP. YASAL YEDEK AKÇE (-)				
11) STATÜ YEDEKLERİ (-)				
12) OLAĞANDIŞI YEDEKLER (DAĞITILMAMIŞ KARLAR)				
13) DİĞER YEDEKLER				
14) ÖZEL FONLAR				
B- YEDEKLERDEN DAĞITIM				
1) DAĞITILAN YEDEKLER				
2) II. TERTİP. YASAL YEDEKLER (-)				
3) ORTAKLARA PAY (-)				
- Adi Hisse Senedi Sahiplerine				
- İmtiyazlı Hisse Senedi Sahiplerine.				
4) PERSONELE PAY (-)				

5) YÖNETİM.KURULUNA PAY (-)				
C- HİSSE BAŞINA KAR				
1) Adi Hisse Senedi Sahiplerine (TL %)				
2) İmtiyazlı Hisse Senedi Sahiplerine (TL %)				
D- HİSSE BAŞINA TEMETTÜ				
1) Adi Hisse Senedi Sahiplerine (TL %)				
2) İmtiyazlı Hisse Senedi Sahiplerine (TL %)				

2.4.3.5. Satışların maliyeti tablosu

Firmaların bu dönemdeki stok hareketlerini, üretim maliyetini, satılan ürünlerin fiyatını ve satılan hizmetlerin fiyatını gösteren tablodur. Bununla birlikte satılan malın maliyet tablosu işletmelerin, ilgili dönem içerisindeki stok hareketlerini, üretim maliyetlerini, satılan mal maliyetlerini ve satılan hizmet maliyetlerini göstermektedir. Satılan malın maliyeti tablosu hesapları ise; üretim giderleri, mamul ve yarı mamul stoklarında stoklarında değişim, direkt işçilik, ilk madde ve malzeme giderleri verileri ile yapılmaktadır.

2.5. Finansal Tablolar Kullanmanın Nedenleri

Beklenen muhasebe veri performansı, mali tablolar aracılığıyla değer kazanmaktadır. Bu nedenle finansal raporlar, muhasebe kavramı çerçevesinde de yer alan raporlama yükümlülüğünün yerine getirilmesi sonucunda ortaya çıkmaktadır.

Muhasebedeki en önemli görevlerden biri, işletmede meydana gelen finansal olayları belirli bir zamanda işletme sahiplerine, borç verenlere ve diğer ilgili taraflara sunmaktır. Bu işlevi yerine getirirken, finansal tablolar, muhasebe sisteminde kayıtlı bilgileri, belirli zaman aralıklarında finansal bilgi kullanıcılarına sağlar.

Mali tablolar yardımıyla işletmenin performansı, kârlılığı ve kazanç gücü gibi konularda bilgi sahibi olunur. Başka bir ifadeyle finansal tablolarda yer alan bilgiler, söz konusu işletmenin değerlendirme sürecinde oldukça sık kullanılmaktadır. Bir işletmenin değerlemesinde kullanılan finansal tabloların belirli niteliklere sahip olması gerekmektedir. (Ergüler, 2017)

Bu nitelikler;

- Doğrulanabilir olma.

- Tarafsız olma.
- Uyumlu olma.
- Karşılaştırılabilir olma.
- Tabloların zamanında düzenlenmiş olmasıdır.

2.5.1. Finansal tabloların analizi için ön koşullar

Bir işletmenin finansal tablolarını analiz ederken belirli ön koşullar dikkate alınmalıdır. Bu ön koşullar doğrudan ve dolaylı yoldan incelenir.

Finans tablo analizinde dolaylı ön koşullar; ekonomik çevre, sektörel çevre ve işletmenin yapısal ve yönetsel özellikleridir.

Ekonomik çevre: İş dönemi boyunca meydana gelen enflasyon, kur dalgalanmaları ve faiz oranlarındaki dalgalanmaların etkilerinin yarattığı ortam olarak tanımlanır. Analizin doğru yorumlanabilmesi için ekonomik ortamın bilinmesi ve yorumun ekonomik ortama uygun olması gerekir. Örneğin, bir şirketin mali analizinin sonuçları, yüksek enflasyon zamanlarında yanıltıcı olabilir.

Sektörel çevre: İşletmenin faaliyet gösterdiği sektörün ekonomik durumunun analiz edilerek sektör içerisindeki durumunun belirlenmesi, analizlerdeki oranların yorumlanmasında etkilidir. Örneğin, bir şirketin mevcut oranı genel kabul görmüş standartların altında analiz edilirse ve sektördeki diğer şirketlere kıyasla yüksek bir orana sahip olduğu varsayılırsa, işletmenin kısa teslim süresine borç ödeme gücü sektöre kıyasla ve genel standartların altında iyi görünebilir.

İşletmenin yapısal ve yönetsel özellikleri: Finans tabloların analizi, şirketin türü, yönetim tarzı ve sermayenin işten veya paradan doğrudan etkilendiğini göstermektedir. Örneğin, bir limited şirketin hisselerinin halka açık olup olmadığı, analiz sonuçlarını etkilemektedir. Hisse senetleri halka açık olan bir şirketin mali durumunun gelişimi, hissedarların hisselerine sahip olma ve bunları satma isteğini teşvik edeceği için finans tabloların analizi de bu çerçevede yapılmaktadır. Şirketin yapısal ve yönetsel özelliklerinin analiz sonuçlarını doğru yorumlayarak faydalı ve doğru bilgi elde etmeyi amaçlar.

Finans tablolarının analizinde doğrudan koşullar; tek muhasebe sistemine uygunluk ve standart oranların belirlenmesi şeklindedir. Doğrudan koşullar, birleşik muhasebe sistemine ve yerleşik standart göstergelere uygun olarak hazırlanan finans tablolarıyla karşılaştırmalı olarak mali analiz yapma anlamına gelmektedir. Bu standart oranları; geçmişteki standart oranlar, sektör ortalaması, ideal standart oranlar ve bütçe standart oranlar olarak sıralanmaktadır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BANKALAR

3.1. Bankalar Tanımı

Bankalar, mevduat kabul eden, bu mevduatı kredi gibi çeşitli yatırımlarda kullanan, kredi ve para transferleri ile birlikte döviz işlemleri yapan, faizle para alıp veren, müşterilerine ait para, değerli eşya, fon, bono, tahvil gibi değerli eşya ve sertifikalar saklayan, kredi, iskonto, kambiyo işlemleri yapan, yasalar çerçevesinde ekonomik faaliyetlerde bulunan, faize dayalı yapıları veya kar zarar ortaklığı yapısında olan ekonomik kuruluşlardır. Ekonomik faaliyetlere katılım, bunlarla ilgili yasa ve yönetmelikler kapsamında izin verilir. Başka bir tanımla, bankalar, kredi, yatırım ve parayla ilgili her türlü işlemi gerçekleştiren ister kamu ister özel kuruluşlar olsun, tüm işletmelerin tüm finansal ihtiyaçlarını karşılayan ekonomik birimlerdir.

Türkiye’de finansal sistemin yaklaşık %90’ını bankacılık sektörü oluşturmaktadır. Özellikle 2000 Kasım ve 2001 Şubat tarihlerinden sonra yeni bir yapılandırma sürecine giren bankacılık sektörü, mevcut faaliyetlerin iyileştirilerek sürekliliğin ve güvenin sağlanması için gerekli uluslararası kriterler çerçevesinde düzenlenmiştir. Bu düzenlemelerden en önemlisi Kasım 2005 yılında yayınlanan 5411 sayılı Bankacılık Kanunu olup bu kanun faaliyetlerin daha ayrıntılı belirlendiği yirmi üçü geçici madde olmak üzere toplam 194 maddeyi kapsamaktadır. Bu kanunla birlikte finansal piyasalarda güven ve istikrarın sağlanmasına, kredi sisteminin etkin bir şekilde çalışmasına ve tasarruf sahiplerinin hak ve menfaatlerinin korunmasına ilişkin usûl ve esasları belirlemek amaçlanmıştır. Bu amaç kapsamında bankaların güçlü bir mali yapıya sahip olması büyük önem taşımaktadır.

Bununla birlikte bu kanun, bankaların mevduat bankaları, yatırım/kalkınma bankaları ve yatırım bankalarından oluşmasına izin vermektedir. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, Türkiye'deki bankacılık sisteminin (TCMB) merkezinde yer almaktadır. Bankacılık sistemi, karma ekonomi modelinin benimsendiği yapılar için en ideal olan sistem olup Türkiye mali sisteminin odak noktasını ve temelini oluşturan bir sistemdir. Bununla birlikte ülkemizde, banka dışı finansal araçların ve işlem araçlarının ekonomisi

gelişmiş olan diğer ülkelerdeki yapısal sistemlere, denetim ve şeffaflık düzeyine ulaşamamıştır (Yavuztürk, 2018). Bankaları yapısal olarak; ticaret bankaları, kalkınma bankaları, yatırım bankaları ve özel finans kurumları-katılım bankaları ve yabancı bankalar olmak üzere beş kategoriye ayrılmaktadır.

3.2. Bankaların Amaçları ve Önemi

Bankalar, finansal faaliyetleri yoluyla yatırımcıların toplam servetini maksimize etmek ister. Başka bir ifadeyle, piyasalardaki hisselerin değerini maksimize ederek hissedarların varlıklarını artırmayı amaçlamaktadır. Bu, satışları artırarak ve maliyetleri en az indirerek elde edilir.

Günümüzde finans sektöründe önemli bir yere sahip bankaların önemi şu şekilde sıralanmaktadır:

- Bankalar, katılım faaliyetini tek bir proje ile sınırlayarak yatırım risklerini azaltmaktadır.
- Bankalar fon sağlayan para sahibi ile fona ihtiyaç duyan yatırımcıları bir araya getirerek ve bu iki taraf arasında işlemlerin yürütülmesi için uygun koşulları sağlayarak herhangi bir arabulucuk hizmetine gerek olmadan yatırım işlemlerini yönetmektedir.
- Düzenledikleri uygulamalar ile parasal getiri sağlayan çeşitli varlık araçları sağlayan bankalar paraya olan aşırı talebin azalmasını sağlamaktadır.
- Büyük miktarda parasal işlem hacmine sahip olan bankalar işletmeler için uzun vadeli projeleri finansal açıdan desteklemektedir.
- Yatırımlarda çeşitlilik sunan bankalar işletmelerin önündeki riskleri en aza indirerek işletmelerin yeni projelere girmesini sağlamaktadır.
- Bireylerin riskli görerek kaçındıkları finansal varlıklara yatırım yapan bankalar bu varlıkları ihraç ederek birincil piyasaları teşvik eder.
- Yatırımcılar için farklı finansal varlıklara farklı riskler, farklı getiriler ve farklı koşullar sağlayan bankalar yatırımcıların tüm ve taleplerine yanıt vermektedirler.

3.3. Bankalarda Oran Analizi

Yatay ve dikey analizde, aynı bölümdeki bir veri başka bir veri ile karşılaştırılır ancak finansal analizde farklı bölümlerinde iki verinin karşılaştırılması büyük önem taşımaktadır.

Banka oran analizlerinde oranlar bankanın çeşitli finansal tablolarında yer alan aktif ve pasif yapısı ile ilgili çokluklar arasındaki karakteristik ilişkileri göstermektedir. Rasyo (oran) analizi finans tablolarındaki rakamların sayısal değerleri ile bunların birbiri arasındaki ilişkilerden yararlanarak yapılan analiz olup özellikle bankaların finansal performanslarını ölçüp yorumlamada en fazla kullanılan finansal analiz tekniğidir. Rasyo analiz dışındaki finansal analiz teknikleri, finansal tablolarda yer alan kalemlerin herbirinin zaman içindeki farklılaşmalarını saptamak amacı ile kullanılmıştır. Ancak rasyo analiz ise, finansal tabloların içerisinde yer alan kalemler arası her türlü ilişkinin kolayca ortaya çıkmasını, finansal tabloların anlaşılabilirliğinin daha net olmasını ve daha net analiz yapılmasını sağlar. Bu nedenle günümüzde rasyolar, muhasebe denetiminde kanıt toplama tekniği olarak da kullanıldığı için özellikle tercih edilmektedir. Bu analiz tekniğinin en büyük özelliği incelemek istenen tek bir konuda bile uygulanabilir olması nedeniyle bankanın finansal durumunu kendi içinde ve aynı gruptaki rakip bankalarla karşılaştırmak mümkündür. Bu kapsamda rasyo analizinin temel özelliği bir bankanın cari ve geçmiş bilgilerini kullanarak değerlendirerek gelecekteki durumu hakkında fikir edinebilme imkânı sağlamasıdır. Bir bankanın bilanço ve gelir tablosundaki kalemler arasında anlamlı bir ilişki kurularak bankanın sermaye yeterliliğini, likiditesini, aktif kalitesini, kârlılığını ölçmek rasyo analiz ile mümkün olmaktadır.

Kararsız makroekonomik dengeleri olan ülkelerde bankacılık sektörünün dengeye ulaşmasını beklemek doğru değildir. Böylesi bir ortamda rasyo analiz hem müşteri hem de banka için doğru bilgiler verir. Bu bağlamda bankacılık sektörü ülkenin ekonomik durumunu sağlıklı bir şekilde değerlendirmek açısından faydalı bilgiler vermektedir.

Banka mali tablolarını analiz etmek için kullanılan temel oranlar aşağıda belirtilmiştir (Rodoplu, 2013).

- Sermaye Yeterliliği Oranları.

- Aktif Kalitesi Oranları.
- Gelir-Gider Yapısı Oranları.
- Likidite Oranları.
- Kârlılık Oranları.
- Büyüme Oranları.

3.3.1. Sermaye yeterlilik oranı

Bankalarda sermaye oldukça önemli bir parametre olup özellikle alacaklıların ve mevduat sahiplerinin haklarını ve varlıklarını bankanın herhangi bir zararla karşılaşması durumunda koruyan önemli bir etkidir.

Büyük ölçüde yabancı sermaye veya kaynak kullanan şirketlere göre bankalar tüm kaynakları içerisinde sermayesi az olan kuruluşlar olmalarına karşın bankalarda sermaye varlığı hem de banka yönetimi hem de denetleyici konumdaki yasal düzenleyiciler tarafından yakından takip edilen bir parametredir. Bunun nedeni ise bankanın sermayesi, banka tarafından sürekli olarak kullanılan fonların özünü oluşturan ve finansal açıdan güçlülük göstergesi olan, karşılaşılan bankanın gelişmesine yardımcı olan bir araç olmasıdır. Sahip olunan sermayenin büyüklüğü, genellikle finansal gücün bir ölçüsü olarak görülmektedir. Bu bağlamda mali yapının sağlamlığının en önemli göstergesi sermaye yeterlilik oranıdır.

Finansal kurumların maruz kaldıkları risklere karşılık, mali yükümlülüklerini karşılayacak düzeyde likit varlık düzeylerinin göstergesi olan sermaye yeterliliği özellikle bankalar için büyük önem taşımaktadır. Bankalarda sermaye yeterliliği uygulaması ile bankaların sağlam bir mali yapıyla faaliyetlerini sürdürmeleri ve tasarruf sahiplerinin zarar görmelerinin engellenmesi amaçlanmaktadır. Bu nedenle özellikle bankalar için sermaye yeterliliği şartlarının sağlanması, karşılaşılabilecek risklere karşı karşı taraf için bir güven oluşturmaktadır.

Ticari bankaların kaynak ve varlıklarının türüne ve miktarına bağlı olarak değişkenlik gösteren sermaye yeterliliği bankalar açısından önemli bir güçlülük göstergesi olarak görülmektedir. Bu kapsamda banka sermayesinin yeterliliğini ölçmek için sermaye yatırımları önemli bir yöntemdir. Sermaye yeterlilik oranı, ticari bankadaki veya

düzenleyici kurumlardaki sermayeyi belirleyen ve bankanın güçlü olduğunu belirten bir metriktir. Sermayenin yeterli olması müşterilerin güvenini artıran bir etkidir. Ayrıca sermayenin orantılı büyüklüğü, banka borcu ödemelerinin etki alanını artırmak için işletmenin izlenmesini desteklemektedir.

Türkiye'nin bankacılık sektörünün en önemli sorunları arasında sermaye yetersizliği bulunmaktadır. Çünkü sermaye, borçları ödeyebilme gücü ve likidite yeterliliği açısından da önem arz etmektedir. Bankaların kredibilitesi sermaye gücü ile doğru orantılı olduğundan sermayesi güçlü bankalar, kredi derecelendirme kuruluşlarından yüksek derecelendirme notu alabilmekte, ulusal ve uluslararası piyasalardan daha ucuza borçlanabilmektedirler.

Bu bağlamda Basel Komitesi'nin belirlemiş olduğu sermaye yeterliliği standardı ile sermaye yeterliliği düzenlemelerinin tekdüzeleştirilmesi ve bankalar arasındaki rekabet eşitsizliklerinin ortadan kaldırılması hedeflenmektedir. Bu standarda göre, uluslararası düzeyde işlem yapan bankaların, en az %8 yasal sermaye yeterlilik oranı kriterini sağlaması gerekmektedir. Özellikle bu oran, bankaların faaliyetlerinden kaynaklanan kredi, piyasa ve operasyonel risklerin neden olabileceği kayıpların, ne kadarlık kısmının bankanın özkaynakları tarafından karşılanabileceğini göstermekte ve bu nedenle özellikle fon bulmanın zorlaştığı, kriz ve bunalım dönemlerinde önem büyük nem taşımaktadır. Sermayenin yeterliliği kriterlerinin, banka yönetimleri için ülke ve ülke dışındaki sektör bankaları arasında karşılaştırma fırsatını yaratmaktadır.

Sermaye, bankalar için önemli bir fon kaynağı olup özellikle sıkı para politikası döneminde banka sermayesi önemli bir rol oynar. Ayrıca banka yöneticileri sermaye yeterlilik oranı politikalarını oluştururken farklı bakış açılarına sahip taraflar olan yasal düzenleyicilerin, mevduat sahiplerinin ve hissedarların görüşleri ve menfaatlerini de gözetmeleri gerekmektedir.

Sermaye yeterliliği ve ilgili oranlar, bir yandan bankanın mevcut özkaynakları ile gösterdiği performansı ölçmeye yararırken, diğer yandan gerek yabancı kaynak gerekse kullanım değerleri arasında ilişki kurarak bankanın borçlanma politikalarının sınırları ve

duran değerleri ile likit değerlerinin dağılımı gibi konular hakkında bilgi sağlamaktadır (Gökmen, 2007).

Yeterli sermaye açısından önemli olan oranlar şu şekilde sıralanmaktadır:

- Finansal bağımsızlık oranı
- Finansal kaldıraç oranı
- Duran varlıkların özkaynaklara oranı.

3.3.2 Aktif kalitesi oranları

Bankaların yabancı kaynakları ile özkaynakları çoğunlukla duran varlıklar, menkul kıymetler ve krediler gibi çeşitli varlık parametrelerine dayanmaktadır. Bu nedenle bu varlıklar çerçevesinde alınan yatırım kararları aktif kalitesi bakımından oldukça önemlidir. Banka aktiflerinin çeşidinin yanında aktiflerin gelir getirip getirmediği, gelir getirme gücü, gelirin sürekliliği, nakde dönüş kabiliyeti ve bankanın kaynak yapısına uygun olup olmadığı önem taşımaktadır.

Bankalar, krediler ve menkul kıymetleri kapsamlı modellerle yöneterek aktif yönetim esnekliği sunabilirler. Krediler veya menkul kıymetler kısa dönemlerde yeni yatırımlar oluşturma fırsatı oluşturabilir.

Bankalar için krediler varlıklar açısından aktif kalitenin ölçülmesinde en önemli maddelerden birisidir. Bankaları ve finansal faaliyetleri olumsuz yönde etkileyen en önemli faktörlerden biri olan ödenmeyen kredilerdir. Bu nedenle, aktif kalitenin kalitesinin ölçülmesinde krediler sık kullanılan parametredir (Şahin, 2002).

Aşağıda belirtilen üç oran aktif kalite değerlendirmesinde kullanılmaktadır.

- Kredilerin Toplam Aktiflere Oranı
- Takipteki Kredilerin Toplam Kredilere Oranı
- Duran Varlıkların Toplam Aktiflere Oranı.

3.3.3 Gelir-Gider yapısı oranları

Banka finansmanında özellikle gelir ve gider durumlarını belirlemek oldukça önemli bir yaklaşımdır. Bankanın tüm gelir ve gider kalemleri arasında en fazla orana hangi kalemlerin sahip olduğu, banka kârının hangi gelir veya gider kalemleri ile

artırılabilceği gibi hususlar, gelir-gider yapısı oranlarının analizi ile çözüme kavuşturulmaktadır.

Kâr veya zararın hesaplanmasında ortaya çıkan önemli bir konu, kâr programı numaraları genellikle öznel bir yeterlidir. Diğer şirketler gibi, bankalar ayrıca çeşitli nedenlerle kâr görünümünü gösterebilir. Bu nedenle bankaların gelir maliyet oranlarına bakmak gerekmektedir (Çolak ve Öcal, 1999). Gelir-gider yapısını belirten oranlar şu şekilde sıralanmaktadır:

- Net Faiz Gelirinin Toplam Aktiflere Oranı
- Net Faiz Gelirinin Toplam Faaliyet Gelirlerine Oranı
- Net Faiz Gelirinin Vergi Öncesi Kâra Oranı.

3.3.4. Likidite oranları

Küresel ölçekte büyük gelişmelerin ve değişimlerin yaşandığı bu yüzyılın başlarında finansal sektörlerin ve piyasaların bakış açısının gelişmesinin doğal sonucu olarak finansman ve finansal sistemdeki ticari bankaların fon kaynak ve kullanım yapıları da değişime uğramıştır. Kaynaklar ile ticari bankalar kullanım yapıları arasındaki fark, temel olarak likidite ve bankaların maliyetlerinin yönetimini etkilemektedir. Banka yönetiminin en önemli görevi banka için gerekli likiditeyi sağlamaktır. Bunun yanında finansal derinliğin yüksek olduğu ülkelerdeki bankaların varlıklarında tam likit değerleriyle birlikte düşük likidite ile çalışmak istemektedir. Bankalar tarafından toplanan fonlar genellikle kısa vadede veya kullandıkları krediler, standart veya şablona sahip olmayan farklı vadeli işlem sözleşmeleridir. Likidite, vade yükümlülüklerine cevap verme yeteneği kavramı olduğu için, bu durumda bankalar için likidite yönetimi önemlidir. Bu kurumların devamlılığı için finansal kurumlara güvenilmesi zorunludur. Bu kapsamda müşteriler nezdinde güvenini kaybeden bir bankanın faaliyetine devam etmesi muhtemel değildir. Sonuç olarak, çoğu finansal kurum için likidite yönetimi önemlidir.

Bankalar, mevduat çekme talebini karşılayamamak ve kredi gereksinimlerinin geri ödenmesini sağlamak için likidite oranlarını yüksek tutmaya çalışır. Bu amaçla, banka yöneticileri, likit kalemlerin ağırlığını bilançonun aktif toplamı artırır. Ancak maliyetler,

işsizlik veya düşük likit varlıkları bankalar için yüksek maliyet anlamına gelmektedir (Alaa, 2012).

Bankaların temel ve ikincil likit varlıkları olmak üzere iki tip aktif likit varlıkları bulunmaktadır. Temel likit varlıklar, bankaların ulusal ve yabancı paralar ile diğer bankalarda tutulan nakit değerler ve varlıklarıdır. İkincil likit varlıklar olarak krediler gösterilir.

Bankaların ilk amacı, diğer işletmelerde olduğu gibi gelirindeki maksimum artış sağlamaktır. Bu nedenle, likiditenin yönetimi sırasında faktör hesaplamalarından biri kârlılık seviyesidir. Banka kârını risk artırmadan elde edebilen yönetimler başarılı olarak görülmektedir. Ancak bankaların ekonomik fonksiyonlarının gerçekleşmesinde işlemler sırasında çeşitli ölçüde ve ölçekte riskler almak gerekmektedir. Bu kapsamda eğer banka bu riskleri ne kadar düşük tutarsa performansını da o ölçüde artırarak artırarak kâr elde edebilir.

Banka likiditesinin ana kaynağı, toplanacak fonlardır. Banka eksilen mevduatlar yeni fonlarla ve mevduatlarla dengelenir. Banka bu olası durumu tatmin etmek zorunda olup buna ek olarak makul bir fondan yeni krediler de verebilmelidir. Fakat makul bir fon bulamayan bankalar kredi verememektedir (Yuksel, 2004). Bankanın likiditesi herhangi bir zamanda gözlenir. En sık kullanılan likidite oranları şu şekilde sıralanmaktadır:

- Likit Değerlerin Toplam Aktiflere Oranı
- Likit Değerlerin Yabancı Kaynaklara Oranı
- Likit Değerlerin Mevduata Oranı.

3.3.5. Kârlılık oranları

Kâr oranları, bankaya para yatırılmasını, diğer iade oranlarının hesaplanması, özkaynak getirilerinin ölçülmesini daha iyi çözmek için kullanılan bir parametredir. Kârlılık, uzun vadede bankaların verimliliğinin belirlenmesinde temel ölçüdür. Başka bir ifadeyle, banka beklentilerinin göstergesidir. Kârlılığın belirlenmesinde, genellikle varlıklar ve hisse senetleri kabul edilmektedir. Ticari bankalar, ekonomik istikrar sırasında genellikle klasik bankacılık fonksiyonları ile ücret ödemeye çalışırlar. Yani bankalar kredi

formundaki kaynakları kullanırlar. Bankaların kârlılığını belirlemek için kullanılan en önemli oranlar şu şekilde sıralanmaktadır:

- Aktif Kârlılığı Oranı
- Özkaynak Kârlılığı Oranı
- Kredilerin Getirisi Oranı.

3.3.6. Büyüme oranları

Bankalardaki büyüme ile ilgili nümerik verileri elde etmek için kullanılan veriler geçmiş veriler ve cari dönem verileri ile karşılaştırılır. Daha belirgin bir şekilde, bankanın finansal durumu ve faaliyet sonuçlarındaki olumlu veya olumsuz gelişmeler, bir banka için güçlülük olarak kabul edilir. Büyümeye ilişkin aşağıdaki gibi farklı göstergeler kullanılmaktadır:

- Toplam Aktifte Artış Oranı
- Özkaynaklarda Artış Oranı
- Mevduatta Artış Oranı
- Kredilerde Artış Oranı.

Banka varlıklarının, özkaynaklarının, mevduatlarının ve cari kredilerin değerlerinin geçmiş dönem değerlerine oranlanması ile banka büyüme oranları bulunur.

3.4. Bankacılık Sektörü

Kişi veya kurumlardan biriktirdikleri paraları toplayarak, ihtiyacı olan kişi veya kurumlara kredi vererek kaynak ihtiyacı konusunda aracılık yapan kurumlar olan bankalar mevduat toplar ve ödünç verir. Bankacılık sektöründe zamanla bankaların para toplayabilecekleri alan genişleyerek organize piyasalarda giderek daha popüler hale gelmiştir. Bu nedenle bankalar giderek daha fazla kredi veren kurumlar haline gelmiştir. Avrupa Birliği'nin bankacılık hizmetleri tanımına göre, kamu fonlarını kabul eden ve bu fonları kredi olarak kullanan işletmeler veya maddi olmayan finansal kuruluşlara kredi kurumları denir.

Bankalar kredi veren kurumlar olduğu için banka; ihtiyacı olan kişilere kredi sağlayan ve para akışına aracılık eden bir ekonomik kurum olarak tanımlanmaktadır.

Bankalar belirli bir sermayeyle kurulmuş, kanunla belirlenen alanlarda faaliyet gösteren ve kamunun biriktirmek istediği fonları toplayan, bu fonları uygun maliyetli bir şekilde kullanan ve bunları sağlayarak ekonomiye yeniden yatırım yapan özel bir fonla kurulan birimlerdir.

Böyle bir tanımla merkez bankaları ile bankalar arasındaki fark daha da netleşmektedir. Merkez bankalarının görev tanımı, halktan kaynak yaratmayı ve başkalarına borç vermeyi içermez. Merkez bankası, sadece kredi veren kurum olarak bankalara kredi verebilir. Bu kapsamda banka türleri genelde; mülkiyet yapılarına, hukuki kuruluşlarına ve faaliyet konularına göre üç gerpta kategorize edilmektedir (Karabulut, 2016).

3.4.1 Mülkiyet yapılarına göre bankalar

Bankaların sermaye yapılarına göre sınıflandırılması olup özel, kamu, ortak ve yabancı sermayeli bankalar olarak sınıflandırılmaktadır (Kaya, 2012).

3.4.1.1. Özel bankalar

Özel bankalar, sermayeleri özel şahıs ya da kuruluşlarca sağlanan, kamu hisselerinin yer almadığı bankalardır. Ticaret, yatırım ve mevduat bankaları da genel olarak bu tür bankalar kapsamına girmektedir.

3.4.1.2. Kamu bankaları

Devlet bankaları, sermayesi doğrudan veya dolaylı olarak kamu hukukuna tabi tüzel kişiler tarafından sağlanan bankalardır. Devlet için zorunlu olan ve bireyler/kuruluşlar için zarar getirmeyen ekonomik faaliyetlerle bağlantılı olarak faaliyetlerini sürdürürler. Bu bankalar arasında bazı kamulaştırılan özel bankalar da bulunmaktadır. Ülkemizde kamu sermayeli bankalar arasında TC. Ziraat Bankası, Halk Bankası ve Vakıflar Bankası yer almaktadır.

3.4.1.3. Karma bankalar

Karma bankalar, gerçek ve tüzel kişilerin menfaatinin bulunduğu bankalar ve kamu kurumlarıdır. Burada, kamu bankalarındaki hisselerin bir kısmı özel sektöre satılarak tüm

sermaye karma bankalara dönüştürülebilir. Kamu veya özel sektörden herhangi biri toplam sermayenin çoğunluk hissesine sahip olabilir.

Karma bankaların genellikle özel ve kamu sermayesinin bir arada bulunması umuduyla oluşmuş bankalardır. Bağlı bankaların oluşturulması, özel sermayenin aktif inşası, önemli deneyim ve kamu desteğinden yararlanma arzusunun da etkili olduğu görülmektedir.

3.4.1.4. Yabancı bankalar

Yabancı bankalar, sermayesi yabancı gerçek veya tüzel kişiler tarafından sağlanan bankalardır. Bu tür bankalar faaliyete geçmeden önce ilgili ülkenin onayını almak zorundadır. Yabancı bankaların gelişmekte olan ülkelere bu kadar ilgi duymasının nedeni, yabancı bir girişimcinin bir piyasaya ihtiyacı olduğunda ve gelişmekte olan bir ülkenin yatırımları finanse etmek için likidite ihtiyacı olduğunda likidite durumunun temin edilmesidir.

Bu bankaların idari ve şubeleri genellikle ülke sınırları dışında bulunmaktadır. Ancak, yabancı bir banka başka bir ülkede ancak özel izin alırsa şube açabilir ve faaliyet gösterebilir. Bir ülkedeki bankacılık faaliyetlerini yabancı bir merkezden inceleme imkânı bulunmaktadır.

Yabancı bankaların avantajları:

- Finansal hizmetlerle bölge bankalarının finansal aracılık faaliyetlerini de artırabilir.
- Klasik bankacılığın üstesinden gelerek rekabet ortamında karlılığın artmasını sağlar.
- Özel sektör borcunun artmasını sağlayarak ülke ekonomisinin büyümesine katkı sağlar.
- Düzenleme ve denetim kalitesiyle birlikte kurumsal yönetim uygulamaları arttıkça şeffaflık sağlar.
- İç denetim faaliyetini artırmaya ve gelişmiş iç denetim mekanizmaları aracılığıyla operasyonel riskleri azaltmaya yardımcı olur.

- Müşteri portföyünün ve risklerinin düzenli izlenmesinin yanı sıra entegre ve gelişmiş risk yönetiminin uygulanmasını sağlar. Sonuç olarak daha sağlıklı ve daha düzenli bilançolar ortaya çıkıyor.
- Ulusal bankacılıkta kamu ağırlığını azaltır.
- Yerel bankalarda insan kaynaklarının kalitesini yükseltir.

Yabancı bankaların dezavantajları:

- Yabancı bankalar hükümet talepleri karşısında çok esnek değiller. Dolayısıyla bu durum devlet kontrolünün azalmasına neden olur. Bu bankaların öncelikleri farklıdır, yerel bankalarda olduğu gibi ulusal çıkarları dikkate almazlar.
- Yerel bankaların uluslararası yabancı bankalarla rekabet etmesi bankaların maliyetini artırmaktadır.
- Bölgesel bankalar, yabancı bankalarla rekabet ederken daha yüksek risklerle karşı karşıyadır.
- Gelişmiş ürün ve hizmet çeşitliliği ile bölgesel pazarların kazançlı alanlarına girerken, bölge bankaları daha riskli sektörlerle çalışmak zorundadır.

3.4.2. Hukuki kuruluşlarına göre bankalar

Ülkelerin yasal normlarında bankaların kuruluşu ve yükümlülükleri ayrıntılı olarak düzenlenmiştir. Kanunla tanımlanan özel statülü bankalar olarak üç kategoride sınıflandırılır.

3.4.2.1. Bireysel girişim şeklinde kurulmuş bankalar

Günümüzde artık örneği olmayan bu tür bankalar, on dokuzuncu yüzyıl Avrupa'sındaki varlıklı aileler tarafından kurulan bankalardır. Bankacılık sektörünün sosyal ve ekonomik yapıdaki öneminin giderek artması nedeniyle bireylerin banka kurması engellenerek bazı hükümler getirilmiştir.

3.4.2.2. Ticaret şirketleri şeklinde kurulmuş bankalar

Sermayesi paylara bölünmüş anonim şirketler, limited şirketler ve limited ortaklık şeklinde kurulan bu bankaların tümü artık sermaye şirketi olarak faaliyet göstermektedir. Çünkü sermaye yapısı açısından güvenilir olduğu kadar güçlü ve sağlam olmalıdır.

3.4.2.3. Kanunla kurulmuş özel statülü bankalar

Halk Bankası küçük ve orta ölçekli işletmeleri desteklemek için, Emlak Bankası konut inşaatı/satışı ve Türkeximbank ihracat finansmanı olmak için kurulan bankalardır. Bu bankalardan bazıları ticari bankalar olarak çalışmakla birlikte kendi amaçları dışında tüm topluma her türlü bankacılık hizmetini vermektedir.

3.4.3. Faaliyet konularına göre bankalar

Faaliyet alanlarına özellikle hizmetlerin ekonomik özelliklerine göre yapılan bir sınıflandırma olup kendi içinde beş kategoriye ayrılmaktadır.

3.4.3.1. Ticari bankacılık

Bankacılık sektörünün en yaygın bankalarından biri olan ticari bankacılıkta genel işlevlerinden biri mevduat toplamak ve kredi vermektir. Toplanan mevduatlar, ülke genelinde sanayi ve ticarete faaliyet gösteren sektörlerin kredi ihtiyaçları için kullanılmaktadır. Finans sektöründe önemli rol oynayan bu bankalar, kısa vadeli tasarrufları artırarak ve maddi olmayan para üreterek ticareti ve üretimi finanse etmektedir. Mevduat ve kredi dışında bankacılık hizmetlerine devam etmektedirler.

3.4.3.2. Yatırım bankacılığı

Yatırım bankaları, kamu kuruluşlarının ve özel işletmelerin uzun vadeli finansman ihtiyaçlarına hizmet eden bankalardır. Bu tür bankalar tahvil ve hisse senedi kullanarak çalışır ve mevduat toplamayamazlar. Bu nedenle, tüm bankacılık hizmetlerini gerçekleştiremezler. Komisyon işlemlerinin yanı sıra danışmanlık faaliyetlerini de yürütürler. Bu bankalar, başka bankalardan kredi alarak ve tahvil ihraç ederek finansman imkânı sağlamaktadır. Bu bankaların aynı zamanda şirketler tarafından ihraç edilecek menkul kıymetleri teminat altına almak ve tasarrufları sermaye piyasası aracılığıyla yatırıma yönlendirmek gibi işlevleri de bulunmaktadır.

3.4.3.3. Katılım bankacılığı

Katılım bankaları, geleneksel yaklaşımların dışında, faizle ilgilenmeyen kişilerin finansal ihtiyaçlarını karşılamak ve bu sektördeki kişilerin birikimlerini kullanmak

amacıyla oluşturulan bankalardır. Katılım bankaları geleneksel bankaların yerini alarak işlemlerde kârdan çok kâr ve zarar paylaşımı esasını gözetmektedir. Yani kredi verirken müşteriye doğrudan nakit ödeme yapılmaz, müşterinin işi için ihtiyaç duyduğu malları satan bir satıcıya kredi verilir. Kredi verildikten sonra katılımcının payı müşteriye eklenir ve müşteri ödünç alınan bu krediyi taksitli olarak öder. Bu sayede gerekli mallar önceden alınıp, kâr marjları eklenerek vade sonunda satılır.

3.4.3.4. Holding bankacılığı

Bu tür bankacılıkta, bir bankanın direkt ya da dolaylı olarak bir veya daha çok bankaya sahip olması, denetlemesi ya da banka sermayesinin önemli bir bölümünün holding denetiminde olması biçimindeki bir yapıya sahiptir (Demirel, 2017).

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMA BULGULARI

4.1. Bulgular ve Analizler

Bu çalışmada 2017-2020 yılları arasındaki likidite oranları, kârlılık oranları, gelir-gider yapısı, sermaye yeterliliği, bilanço yapısı ve aktif kalitesi hesaplanarak rasyoları elde edilmiş olup analize dahil edilmiştir.

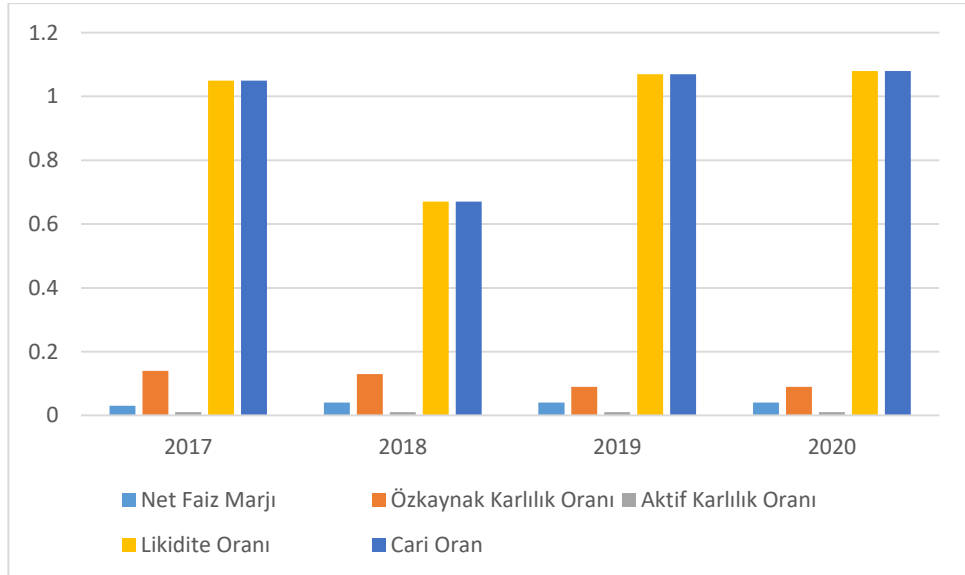
Tablo 9. Akbank'ın 2017 – 2020 yıllar arası rasyoları (%)

	2017	2018	2019	2020
Likidite				
Likit Aktifler/Toplam Aktifler	22,7	23,2	24,1	24,8
Likit Aktifler/Kısa Vadeli Yükümlülükler	44,5	46,6	47,4	45,1
TP Likit Aktifler/Toplam Aktifler	11,8	10,5	10,1	10,4
Kârlılık				
Net Dönem Kârı /Toplam Aktifler	0,5	0,2	1,2	1,1
Net Dönem Kârı/Özkaynaklar	5,1	2,8	12,2	6,7
Vergi Öncesi Kâr/Toplam Aktifler	0,6	0,3	1,4	2,3
Gelir-Gider Yapısı				
Net Faiz Geliri/Toplam Aktifler	3,7	3,2	3,4	3,1
Net Faiz Geliri/Toplam Faaliyet Gelirleri	71,8	70,4	60,3	72,4
Faiz Dışı Gelirler/Toplam Aktifler	0,7	0,5	1,2	1,8
Diğer Faaliyet Giderleri/Toplam Aktifler	3,5	3,1	3,0	3,3
Faiz Dışı Gelirler/Diğer Faaliyet Giderleri	19,6	15,3	39,4	32,5
Sermaye Yeterliliği				
Özkaynaklar/Toplam Aktifler	9,1	9,1	10,2	10,6
Özkaynaklar-Duran Aktifler/Toplam Aktifler	7,1	7,3	8,2	7,6
Net Bilanço Pozisyonu/Özkaynaklar	-145,6	-159,0	-95,00	-148,1
(Net Bilanço Pozisyonu + Net Nazım Hesap Pozisyonu) / Özkaynaklar	0,0	1,4	1,6	1,7
Bilanço Yapısı				
TP Aktifler/Toplam Aktifler	73,5	68,2	67,2	73,4
TP Pasifler/Toplam Pasifler	54,9	46,7	52,1	55,3
YP Aktifler/YP Pasifler	58,8	62,0	68,5	70,1
TP Mevduat/Toplam Mevduat	73,4	63,6	68,9	72,7
TP Krediler ve Alacaklar/Toplam Krediler ve Alacaklar	78,8	73,3	73,2	79,5
Toplam Mevduat/Toplam Aktifler	50,2	48,0	50,8	51,2
Alınan Krediler/Toplam Aktifler	29,3	30,7	27,7	32,4

Aktif Yapısı				
Finansan Varlıklar/Toplam Aktifler	9,0	10,3	10,0	11,4
Toplam Krediler ve Alacaklar/Toplam Aktifler	73,8	71,5	70,1	72,4
Toplam Krediler ve Alacaklar/Toplam Mevduat	146,9	148,9	138,1	141,5
Takipteki Krediler (brüt)/Toplam Krediler ve Alacaklar	2,7	3,0	4,0	3,1
Takipteki Krediler (net)/Toplam Krediler ve Alacaklar	1,1	1,1	1,3	1,2
Özel Karşılıklar/Takipteki Krediler	59,4	62,8	68,4	67,6
Duran Aktifler/Toplam Aktifler	2,0	1,8	2,0	1,9
Tüketici Kredileri/Toplam Krediler ve Alacaklar	38,0	32,1	34,0	34,1

Tablo 10. Akbank'ın 2017 – 2020 yılları arası analiz oranları

	Net Faiz Marjı	Özkaynak Kârlılık Oranı	Aktif Kârlılık Oranı	Likidite Oranı	Cari Oran
2017	0,03	0,14	0,01	1,05	1,05
2018	0,04	0,13	0,01	0,67	0,67
2019	0,04	0,09	0,01	1,07	1,07
2020	0,04	0,09	0,01	1,08	1,08

Grafik 1. Akbank'ın 2017 – 2020 Yılları Arası Analiz Oranları

Akbank'ın, Net Faiz Marjı; 2017 yılı baz alındığında 2018, 2019 ve 2020 yıllarında artış olduğu görülmektedir. Öz Kaynak Kârlılık Oranında; 2017 yılı baz alındığında 2018, 2019 ve 2020 yılında düşüş olduğu görülmektedir. Aktif Kârlılığında; 2017, 2018, 2019 ve 2020 yılında sabit kaldığı görülmektedir. Likidite Oranında; 2017 yılı baz alındığında 2018 yılında düştüğü, 2019 ve 2020 yıllarında ise artış olduğu görülmektedir. Cari Oranında; 2017 yılı baz alındığında 2018 yılında düştüğü, 2019 ve 2020 yıllarında ise artış olduğu görülmektedir.

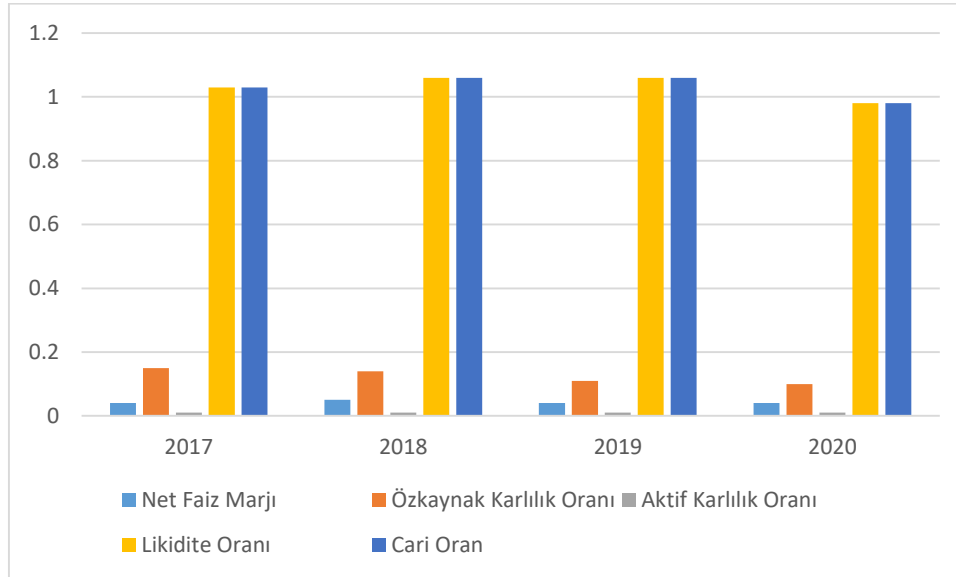
Tablo 11. Garanti Bankası'nın 2017 – 2020 yıllar arası rasyoları (%)

	2017	2018	2019	2020
Likidite				
Likit Aktifler/Toplam Aktifler	27,6	26,3	25,1	25,8
Likit Aktifler/Kısa Vadeli Yükümlülükler	52,9	50,6	47,4	49,9
TP Likit Aktifler/Toplam Aktifler	13,6	11,1	10,9	12,1
Karlılık				
Net Dönem Karı /Toplam Aktifler	1,3	1,2	1,5	1,4
Net Dönem Karı/Özkaynaklar	11,0	10,8	13,2	12,3
Vergi Öncesi Kar/Toplam Aktifler	1,6	1,4	1,8	1,5
Gelir-Gider Yapısı				
Net Faiz Geliri/Toplam Aktifler	2,8	2,8	2,7	2,9
Net Faiz Geliri/Toplam Faaliyet Gelirleri	60,2	62,6	58,1	59,6
Faiz Dışı Gelirler/Toplam Aktifler	1,3	1,0	1,2	1,1
Diğer Faaliyet Giderleri/Toplam Aktifler	2,2	2,2	2,0	2,3
Faiz Dışı Gelirler/Diğer Faaliyet Giderleri	57,7	47,4	61,0	60,7
Sermaye Yeterliliği				
Özkaynaklar/Toplam Aktifler	11,8	15,6	15,5	14,9
Özkaynaklar-Duran Aktifler/Toplam Aktifler	8,8	8,0	7,9	8,9
Net Bilanço Pozisyonu/Özkaynaklar	-35,0	-36,8	-27,7	-32,4
(Net Bilanço Pozisyonu + Net Nazım Hesap Pozisyonu) / Özkaynaklar	-3,1	1,4	-0,7	1,3
Bilanço Yapısı				
TP Aktifler/Toplam Aktifler	64,8	61,2	59,5	63,4
TP Pasifler/Toplam Pasifler	58,1	54,7	54,3	55,1
YP Aktifler/YP Pasifler	84,0	85,7	88,6	82,7
TP Mevduat/Toplam Mevduat	61,6	56,0	56,6	54,2

TP Krediler ve Alacaklar/Toplam Krediler ve Alacaklar	70,0	67,3	64,5	67,8
Toplam Mevduat/Toplam Aktifler	56,0	55,9	56,4	53,1
Alınan Krediler/Toplam Aktifler	12,3	13,3	13,6	13,1
Aktif Yapısı				
Finansan Varlıklar/Toplam Aktifler	17,3	16,0	15,2	15,4
Toplam Krediler ve Alacaklar/Toplam Aktifler	64,1	65,2	66,1	63,8
Toplam Krediler ve Alacaklar/Toplam Mevduat	114,4	116,6	117,3	119,1
Takipteki Krediler (brüt)/Toplam Krediler ve Alacaklar	2,7	3,0	3,2	3,1
Takipteki Krediler (net)/Toplam Krediler ve Alacaklar	0,7	0,7	0,7	0,5
Özel Karşılıklar/Takipteki Krediler	75,0	76,1	78,3	76,4
Duran Aktifler/Toplam Aktifler	3,0	3,3	3,3	3,6
Tüketici Kredileri/Toplam Krediler ve Alacaklar	28,5	25,7	24,0	23,3

Tablo 12. Garanti Bankası'nın 2017 – 2020 yılları arası analiz oranları

	Net Faiz Marjı	Özkaynak Karlılık Oranı	Aktif Karlılık Oranı	Likidite Oranı	Cari Oran
2017	0,04	0,15	0,01	1,03	1,03
2018	0,05	0,14	0,01	1,06	1,06
2019	0,04	0,11	0,01	1,06	1,06
2020	0,04	0,10	0,01	0,98	0,98

Grafik 2. Garanti Bankası'nın 2017 – 2020 Yılları Arası Analiz Oranları

Garanti Bankası'nın, Net Faiz Marjı; 2017 yılı baz alındığında 2018 yılında artış olduğu, 2019 ve 2020 yılında ise tekrar düşüş olduğu görülmektedir. Öz Kaynak Kârlılık Oranında; 2017 yılı baz alındığında 2018, 2019 ve 2020 yılında düşüş olduğu görülmektedir. Aktif Kârlılığında; 2017, 2018, 2019 ve 2020 yılında sabit kaldığı görülmektedir. Likidite ve Cari Oranında; 2017 yılı baz alındığında 2018 ve 2019 yılında artış olduğu, 2020 yılında ise tekrar düşüş olduğu görülmektedir.

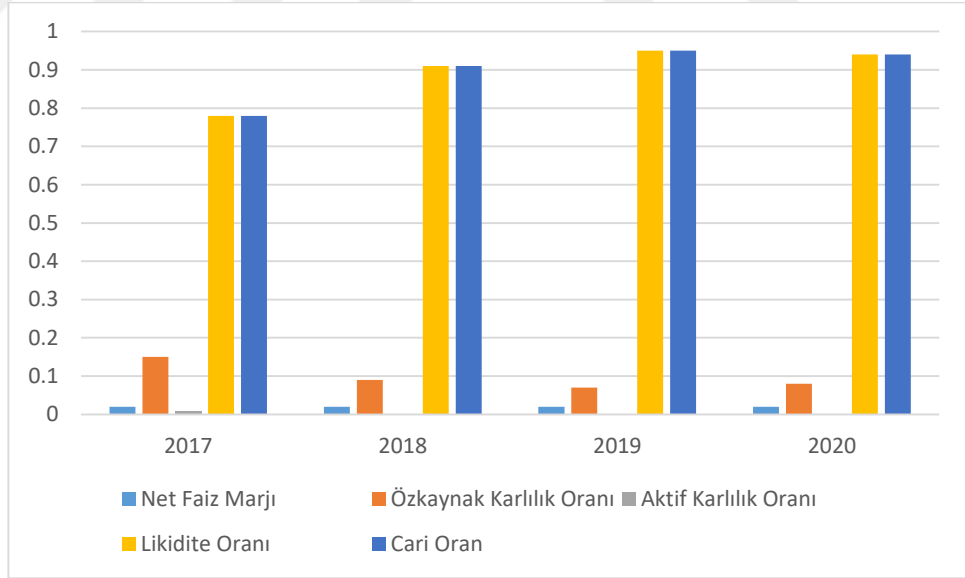
Tablo 13. Halk Bankası'nın 2017 – 2020 yılları arası rasyoları (%)

	2017	2018	2019	2020
Likidite				
Likit Aktifler/Toplam Aktifler	24,5	27,4	27,5	29,1
Likit Aktifler/Kısa Vadeli Yükümlülükler	34,3	35,5	32,1	37,4
TP Likit Aktifler/Toplam Aktifler	12,1	14,2	11,1	12,6
Karlılık				
Net Dönem Karı /Toplam Aktifler	1,4	1,6	1,3	1,9
Net Dönem Karı/Özkaynaklar	12,1	10,5	13,4	14,1
Vergi Öncesi Kar/Toplam Aktifler	1,5	1,2	1,8	1,4
Gelir-Gider Yapısı				
Net Faiz Geliri/Toplam Aktifler	2,1	2,1	2,4	2,7
Net Faiz Geliri/Toplam Faaliyet Gelirleri	65,1	69,2	70,8	74,1
Faiz Dışı Gelirler/Toplam Aktifler	0,9	1,7	1,9	1,5
Diğer Faaliyet Giderleri/Toplam Aktifler	2,4	2,9	3,1	2,5
Faiz Dışı Gelirler/Diğer Faaliyet Giderleri	21,4	22,1	19,7	20,1
Sermaye Yeterliliği				
Özkaynaklar/Toplam Aktifler	9,1	9,7	8,1	10,7
Özkaynaklar-Duran Aktifler/Toplam Aktifler	8,7	8,1	9,2	10,1
Net Bilanço Pozisyonu/Özkaynaklar	-69,1	-52,4	-31,2	-59,3
(Net Bilanço Pozisyonu + Net Nazım Hesap Pozisyonu) / Özkaynaklar	1,1	1,4	-2,1	1,6
Bilanço Yapısı				
TP Aktifler/Toplam Aktifler	57,4	63,2	68,7	73,5
TP Pasifler/Toplam Pasifler	62,1	67,4	65,0	63,5
YP Aktifler/YP Pasifler	51,4	48,6	51,3	50,5
TP Mevduat/Toplam Mevduat	50,2	59,7	60,4	61,8
TP Krediler ve Alacaklar/Toplam Krediler ve Alacaklar	73,4	72,1	72,4	76,1
Toplam Mevduat/Toplam Aktifler	40,9	42,1	40,6	50,6
Alınan Krediler/Toplam Aktifler	29,2	30,4	27,3	31,2
Aktif Yapısı				
Finansan Varlıklar/Toplam Aktifler	15,0	17,2	16,0	17,8
Toplam Krediler ve Alacaklar/Toplam Aktifler	63,1	64,1	72,4	73,2

Toplam Krediler ve Alacaklar/Toplam Mevduat	124,5	121,1	119,1	118,0
Takipteki Krediler (brüt)/Toplam Krediler ve Alacaklar	1,4	0,5	1,4	1,6
Takipteki Krediler (net)/Toplam Krediler ve Alacaklar	0,6	0,5	0,5	0,7
Özel Karşılıklar/Takipteki Krediler	68,1	68,6	70,1	71,1
Duran Aktifler/Toplam Aktifler	3,0	3,5	3,4	3,5
Tüketici Kredileri/Toplam Krediler ve Alacaklar	28,5	25,6	24,1	25,8

Tablo 14. Halk Bankası'nın 2017 – 2020 yılları arası analiz oranları

	Net Faiz Marjı	Özkaynak Karlılık Oranı	Aktif Karlılık Oranı	Likidite Oranı	Cari Oran
2017	0,02	0,15	0,01	0,78	0,78
2018	0,02	0,09	0,00	0,91	0,91
2019	0,02	0,07	0,00	0,95	0,95
2020	0,02	0,08	0,00	0,94	0,94

Grafik 3. Halk Bankası'nın 2017 – 2020 Yılları Arası Analiz Oranları

Halk Bankası'nın, Net Faiz Marjı; 2017, 2018, 2019 ve 2020 yıllarında aynı kaldığı görülmektedir. Öz Kaynak Kârlılık Oranında; 2017 yılı baz alındığında 2018, 2019 ve 2020 yılında düşüş olduğu görülmektedir. Aktif Kârlılığında; 2017 yılı baz alındığında

2018, 2019 ve 2020 yılında düşüş olduğu görülmektedir. Likidite ve Cari Oranında; 2017 yılı baz alındığında 2018, 2019 ve 2020 yılında artış olduğu görülmektedir.

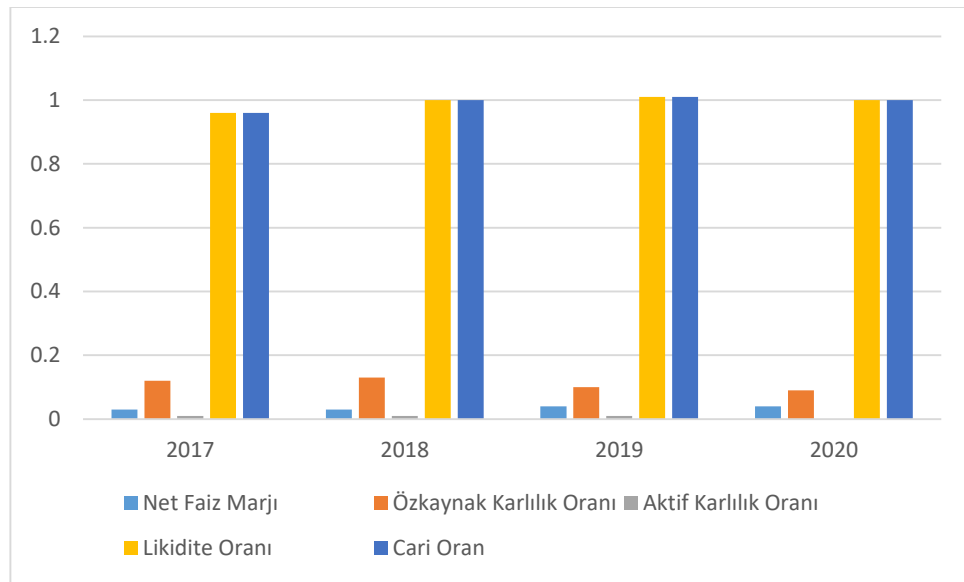
Tablo 15.Türkiye İş Bankası'nın 2017 – 2020 yıllar arası rasyoları (%)

	2017	2018	2019	2020
Likidite				
Likit Aktifler/Toplam Aktifler	37,6	36,3	35,1	34,2
Likit Aktifler/Kısa Vadeli Yükümlülükler	42,9	40,6	47,4	42,4
TP Likit Aktifler/Toplam Aktifler	12,6	10,1	11,9	11,5
Karlılık				
Net Dönem Karı /Toplam Aktifler	0,6	0,4	1,2	1,4
Net Dönem Karı/Özkaynaklar	5,1	2,8	11,4	10,5
Vergi Öncesi Kar/Toplam Aktifler	0,7	0,8	1,7	1,9
Gelir-Gider Yapısı				
Net Faiz Geliri/Toplam Aktifler	3,4	3,2	3,4	3,5
Net Faiz Geliri/Toplam Faaliyet Gelirleri	81,8	80,4	70,3	72,1
Faiz Dışı Gelirler/Toplam Aktifler	1,2	1,1	1,2	1,6
Diğer Faaliyet Giderleri/Toplam Aktifler	3,0	3,1	3,4	3,5
Faiz Dışı Gelirler/Diğer Faaliyet Giderleri	15,4	14,3	28,4	22,6
Sermaye Yeterliliği				
Özkaynaklar/Toplam Aktifler	7,9	7,8	8,2	9,4
Özkaynaklar-Duran Aktifler/Toplam Aktifler	7,1	7,2	8,2	7,3
Net Bilanço Pozisyonu/Özkaynaklar	-	-	-84,6	-
(Net Bilanço Pozisyonu + Net Nazım Hesap Pozisyonu) / Özkaynaklar	124,6	150,0		100,1
	1,4	1,6	2,0	2,1
Bilanço Yapısı				
TP Aktifler/Toplam Aktifler	63,5	58,2	57,2	71,4
TP Pasifler/Toplam Pasifler	69,2	57,6	59,1	60,3
YP Aktifler/YP Pasifler	73,4	63,6	68,9	73,2
TP Mevduat/Toplam Mevduat	63,0	65,9	65,1	66,4
TP Krediler ve Alacaklar/Toplam Krediler ve Alacaklar	70,0	68,3	65,5	73,5
Toplam Mevduat/Toplam Aktifler	56,0	56,9	57,4	63,1
Alınan Krediler/Toplam Aktifler	13,4	14,2	13,2	14,5

Aktif Yapısı				
Finansan Varlıklar/Toplam Aktifler	15,6	14,2	15,2	17,3
Toplam Krediler ve Alacaklar/Toplam Aktifler	71,4	72,1	73,2	69,5
Toplam Krediler ve Alacaklar/Toplam Mevduat	113,1	116,0	115,5	118,0
Takipteki Krediler (brüt)/Toplam Krediler ve Alacaklar	2,7	3,1	3,2	2,5
Takipteki Krediler (net)/Toplam Krediler ve Alacaklar	0,6	0,5	0,6	0,6
Özel Karşılıklar/Takipteki Krediler	75,0	76,1	78,3	77,1
Duran Aktifler/Toplam Aktifler	3,1	3,0	3,1	3,0
Tüketici Kredileri/Toplam Krediler ve Alacaklar	25,5	24,0	27,5	28,5

Tablo 16. Türkiye İş Bankası'nın 2017 – 2020 yılları arası analiz oranları

	Net Faiz Marjı	Özkaynak Karlılık Oranı	Aktif Karlılık Oranı	Likidite Oranı	Cari Oran
2017	0,03	0,12	0,01	0,96	0,96
2018	0,03	0,13	0,01	1,00	1,00
2019	0,04	0,10	0,01	1,01	1,01
2020	0,04	0,09	0,00	1,00	1,00

Grafik 4. Türkiye İş Bankası'nın 2017 – 2020 Yılları Arası Analiz Oranları

Türkiye İş Bankası'nın, Net Faiz Marjı; 2017 ve 2018 yılları baz alındığında, 2019 ve 2020 yıllarında artış olduğu görülmektedir. Öz Kaynak Kârlılık Oranında; 2017 yılı baz alındığında 2018 yılında artış olduğu, 2019 ve 2020 yılında düşüş olduğu görülmektedir. Aktif Kârlılığında; 2017 yılı baz alındığında 2018 ve 2019 yıllarında aynı kaldığı, 2020 yılında düşüş olduğu görülmektedir. Likidite ve Cari Oranında; 2017 yılı baz alındığında 2018, 2019 ve 2020 yılında artış olduğu görülmektedir.

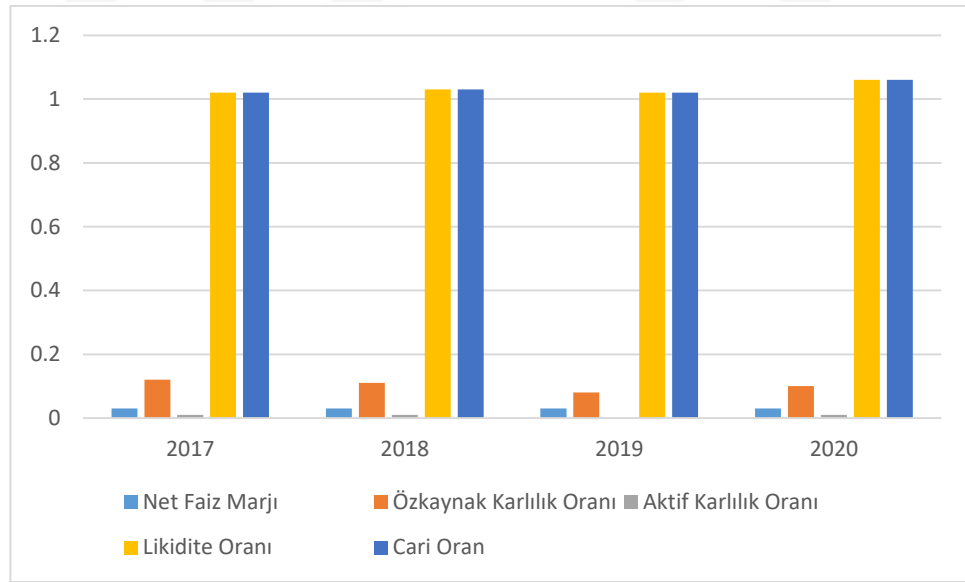
Tablo 17. Yapı Kredi Bankası'nın 2017 – 2020 yıllar arası rasyoları (%)

	2017	2018	2019	2020
Likidite				
Likit Aktifler/Toplam Aktifler	31,1	30,2	31,8	31,5
Likit Aktifler/Kısa Vadeli Yükümlülükler	62,9	66,6	67,4	65,3
TP Likit Aktifler/Toplam Aktifler	14,6	12,5	13,1	12,4
Karlılık				
Net Dönem Karı /Toplam Aktifler	0,7	0,9	1,1	1,3
Net Dönem Karı/Özkaynaklar	6,1	3,8	11,2	9,8
Vergi Öncesi Kar/Toplam Aktifler	1,6	1,3	1,4	1,4
Gelir-Gider Yapısı				
Net Faiz Geliri/Toplam Aktifler	4,7	3,2	4,4	4,5
Net Faiz Geliri/Toplam Faaliyet Gelirleri	81,8	80,4	75,3	79,4
Faiz Dışı Gelirler/Toplam Aktifler	0,8	0,9	1,2	1,4
Diğer Faaliyet Giderleri/Toplam Aktifler	4,5	4,1	4,0	4,2
Faiz Dışı Gelirler/Diğer Faaliyet Giderleri	20,6	25,3	29,4	31,5
Sermaye Yeterliliği				
Özkaynaklar/Toplam Aktifler	12,4	10,6	11,5	11,1
Özkaynaklar-Duran Aktifler/Toplam Aktifler	9,8	9,0	8,9	9,1
Net Bilanço Pozisyonu/Özkaynaklar	-25,4	-26,8	-31,4	-27-6
(Net Bilanço Pozisyonu + Net Nazım Hesap Pozisyonu) / Özkaynaklar	-2,1	1,6	-0,7	1,5
Bilanço Yapısı				
TP Aktifler/Toplam Aktifler	70,5	72,2	67,2	68,2
TP Pasifler/Toplam Pasifler	64,9	58,7	62,1	64,5
YP Aktifler/YP Pasifler	68,8	72,0	78,5	74,1
TP Mevduat/Toplam Mevduat	63,4	53,6	58,9	63,0
TP Krediler ve Alacaklar/Toplam Krediler ve Alacaklar	68,8	63,4	83,2	69,1
Toplam Mevduat/Toplam Aktifler	60,2	58,0	59,4	63,8
Alınan Krediler/Toplam Aktifler	33,3	30,8	37,7	34,5
Aktif Yapısı				
Finansan Varlıklar/Toplam Aktifler	14,7	16,8	15,4	15,3

Toplam Krediler ve Alacaklar/Toplam Aktifler	64,1	65,2	63,1	66,7
Toplam Krediler ve Alacaklar/Toplam Mevduat	123,2	124,1	119,5	127,2
Takipteki Krediler (brüt)/Toplam Krediler ve Alacaklar	3,1	3,0	2,7	2,9
Takipteki Krediler (net)/Toplam Krediler ve Alacaklar	0,5	0,9	0,7	1,1
Özel Karşılıklar/Takipteki Krediler	69,0	72,1	76,1	75,2
Duran Aktifler/Toplam Aktifler	3,1	3,4	3,9	3,4
Tüketici Kredileri/Toplam Krediler ve Alacaklar	30,1	28,7	24,7	24,1

Tablo 18. Yapı Kredi Bankası'nın 2017 – 2020 yılları arası analiz oranları

	Net Faiz Marjı	Özkaynak Karlılık Oranı	Aktif Karlılık Oranı	Likidite Oranı	Cari Oran
2017	0,03	0,12	0,01	1,02	1,02
2018	0,03	0,11	0,01	1,03	1,03
2019	0,03	0,08	0,00	1,02	1,02
2020	0,03	0,10	0,01	1,06	1,06

Grafik 5. Yapı Kredi Bankası'nın 2017 – 2020 Yılları Arası Analiz Oranları

Yapı Kredi Bankası'nın, Net Faiz Marjı; 2017, 2018, 2019 ve 2020 yıllarında aynı kaldığı görülmektedir. Öz Kaynak Kârlılık Oranında; 2017 yılı baz alındığında 2018, 2019

ve 2020 yılında düşüş olduğu görülmektedir. Aktif Kârlılığında; 2017 yılı baz alındığında 2019 yılında düşüş olduğu, diğer yıllarda aynı kaldığı görülmektedir. Likidite ve Cari Oranında; 2017 yılı baz alındığında 2018 yılında artış olduğu, 2019 yılında tekrar azaldığı ve 2020 yılında artış olduğu görülmektedir.

4.2. Uygulamalı Araştırmanın Sonuçları

Bu bölümde, kârlılık, sermaye yeterliliği ve likidite göstergelerine ait finansal oranların incelenmesi ve analiz edilmesi suretiyle finansal analiz araçları kullanılarak, birkaç ticari bankanın performansları değerlendirilip araştırma dönemine ait (2017-2020) finansal tabloları analiz edilerek o bankaların durumu incelenmiş ve aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

Yukarıda yer alan CAMELS Değerleri göz önüne alındığında sırasıyla;

Akbank, İş Bankası, Garanti Bankası, Yapı Kredi Bankası, Halk Bankası analize dahil edilen yıllar içerisinde büyükten küçüğe doğru sıralanmaktadır.

Akbank: CAMELS sistemi ile değerlendirilen başarısının artış yönü pozitif olarak tespit edilmiştir. Ayrıca bankanın yönetim kalitesi ve sermaye yeterliliği de pozitif yönde bir artış izlemektedir.

İş Bankası: CAMELS değerlerinin pozitif yönlü olduğu ve Akbank'ın arkasından geldiği gözlemlenmektedir.

Garanti Bankası: Bankanın verileri göz önüne alındığında riske karşı duyarlılığı yıllar bazında biraz düşüş gösterse de diğer faaliyetlerdeki artıştan dolayı düşüş minimize edilmiştir.

Yapı Kredi Bankası: Garanti Bankası'nın ardından gelerek dördüncü sırada yer almaktadır.

Halk Bankası: Negatif yönlü eğimler sağlamamasına rağmen içerisindeki koşullar göz önüne alındığında CAMELS değerleri esas alındığında son sırada yer almaktadır.

2019 sürecinde oluşan küresel pandemi koşulları ve sonrasındaki iyileşmesi sürecinde bankaların öz kaynaklarında bir düşüş, 2020 yılında pandemi etkisinden dolayı ellerinde tuttıkları likidite miktarlarında artış gözlenmektedir.

Sağlıklı, istikrarlı ve sağlam yapısal temellere dayanan bir bankacılık sektörü; tüm ekonomik sistem için öneme sahiptir. Bankacılık sektörü ekonominin genel gelişimini, yaşanan olumlu ve olumsuz gelişmeleri içerecek Şekilde yansıttığı için mali sistemin sağlamlığı ile ilgili referans kabul edilir.

Bu sonuçlara göre, araştırmaya konu olan tüm bankalarda bir istikrarsızlık durumu vardır. Güçlü yönleri daha da güçlendirmek ve zayıf yönleri düzeltmek amacıyla bankaların performanslarını değerlendirmeye daha fazla önem verilmelidir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

TARTIŞMA

Akbank'ın net faiz marjına bakıldığı zaman dört periyodik yıl içerisinde artış yönlü bir eğilim sergilediği görülmektedir. Bu bankanın bir birim varlık için elde ettiği faiz gelirinin yükseldiği anlamına gelmektedir. 2019 yılında oluşan pandemi koşullarından dolayı faiz gelirlerinde bir düşüş yaşandığı görülmekte olup öz kaynaklarında da aynı yıl içerisinde bir artış görülmekte, bu da bankanın oluşan olumsuz şartlar altında kendi yapısını sağlıklı bir şekilde devam ettirmek amacıyla olduğunu göstermektedir. Yıllar bazında net faiz marjı 2017-2018 arasında bir yükseliş eğilimi göstermiştir. Pandemi sürecinin etkisiyle 2019 yılında bir düşüş yaşanmıştır. Buna bağlı olarak 2018-2019 yılları arasında elinde bulunan likit yani paraya çevirme hızı yüksek olan varlıklara bir yükseliş görülmektedir. Bu belirsizlik içerisinde oluşacak olumsuzlukları minimize etmek için tercih edilen bir yoldur.

Garanti Bankası'na bakıldığı zaman; likidite oranlarında yıllar içerisinde bir artış gözlenmekte olup faiz gelirlerinde de bir artış yaşanmaktadır. Bankanın elindeki varlıkların kârlılık oranı 2020 yılında en yüksek potansiyelini gerçekleştirmektedir. Kârlılık oranlarına bakıldığında banka 2019 yılında yüksek bir kar gerçekleştirmiş buna en büyük etken toplam kredilerdir.

Halk Bankası'nın likidite oranlarına bakıldığında yıllar bazında bir yükseliş göstermiş olup piyasa koşullarında oluşacak olan olumsuzluklardan ötürü kendini koruma altına almaya da çalışmaktadır. Yıllar içerisinde banka giderleri de yükseliş sergilemekte fakat 2019 yılında pandemiden ötürü bankanın faaliyet giderlerinde daha fazla yükseliş gözlemlenmektedir. Bilanço yapısına bakıldığında bankanın istikrarlı bir şekilde ilerlediği gözlemlenmektedir. Bunun içerisinde krediler büyük bir yer tutmaktadır.

Türkiye İş Bankası verilerin gözlemlendiğinde 2017 ve 2020 arasında likit aktiflerinde bir düşüş gözlemlenmektedir. Bu bankanın elinde bundurduğu likit varlıklarında miktarca bir düşüş eğilimi olduğunu ifade etmektedir. Faiz gelirlerinde yıllar bazında düşüşten gözlemlenmektedir. Gelirlerinin birçoğunu faiz dışında elde ettiği

gelirleri ile tamamladığı görülmektedir. Bankanın aktif büyüklüğüne bakıldığında toplam aktifler içinde kredilerin büyük bir yere sahip olduğu görülmektedir.

Yapı Kredi Bankası verilerine bakıldığında likit aktifleri çoğunlukla kısa vadeli borçlarını karşılama da oldukça iyi olup likit varlıklarında yükseliş gözlemlenmektedir. Net kârlarında yükseliş olduğu görülmektedir. Bunun çoğunluğunu krediler oluşturmaktadır. Fakat sermaye yeterliliğine bakıldığı zaman öz kaynaklarında bir azalış olduğunu görülmektedir. Banka bu farkı minimize etmek için faaliyet dışı gelirlerini artırmaya yönelmiştir.

Genel olarak bankaların temel işlevlerinden en önemlisi olan kredi kullandırma ve bundan faiz geliri elde etme olduğunu varsayıp Akbank ile Garanti Bankası'nı karşılaştırsak, Garanti Bankası'nın aktif yapısının daha istikrarlı olduğunu görürüz. Akbank problemlili krediler için daha fazla karşılık ayırmıştır. Akbank'ta ise takipteki kredilerini yani geri ödenemeyen kredilerinin daha fazla olduğunu görülmektedir. 2018 yılındaki ufak çaplı kriz nedeniyle yabancı paraya verilen faiz artmış bu nedenle 2 sene boyunca TL'ye olan bağıllık azalmıştır. Bu nedenle iki bankada da 2020 yılında yabancı para faizi azaldığından TL'ye yine ufak çaplı bir dönüş olmuştur. Faiz getirisi anlamında Akbank'ın gelirlerinin kredi üzerinden Garanti Bankası'na göre daha baskın olduğu görülmektedir. Garanti Bankası bu süreçte gelirlerini daha çok kredi dışı faaliyetlerle sağlamaya çalışmıştır. Enflasyonist ortamda TL'nin giderek değer kaybetmesinden dolayı Akbank'a göre bu daha olumlu bir hareket olmuştur. Sermaye yeterliliği anlamında Akbank'ın giderek büyüdüğünü ancak gelir-gider yapısında henüz Garanti Bankası'nın seviyesine yetişemediği görülmektedir. Akbank rakiplerine nazaran daha fazla kredi kullandırdığından Garanti Bankası'na nazaran faiz gelirleri daha yüksektir. Kârlılık kısmında ise Akbank'ta sürekli bir dalgalanma, Garanti Bankası'nda ise Akbank'a göre daha bir istikrarlı durum sözkonusudur. Likidite açısından değerlendirildiğinde ise Akbank elinde likit varlık bulundurma oranı giderek artmış Garanti Bankası ise dengeli bir biçimde azaltmaya çalışmıştır. Genel itibariyle Garanti Bankası'nın Akbank'a nazaran daha istikrarlı bir gelir-gider ve bilanço yapısının olduğunu söyleyebiliriz.

Son yıllarda pandeminin de etkisiyle genel olarak bankalar kârlılıklarını yeterince arttıramadığı için, likidite sağladıkları kuruluşlar ve bireysel müşterilerinin zarar yapmaları veya iflas etmeleri sonucu faiz geliri kazanma yani kredi kullandırmada dolayı gelen gelirlerinde azalma olmuştur. Yaşanılan maddi imkansızlıklardan dolayı kredi kullanılmamış bundan dolayı kredi faizleri düşürülmüştür. Ancak vadenin uzaması faiz arttırma ilkesi gereği düşürülen faizlerden dolayı kredi kullandırılmasından ötürü oluşan gelirin kısa sürede tabloya yansımayaacağı beklenmektedir. Zira bu gelirlerin artması ve normal bir seviyeye gelmesi birkaç yılı bulacaktır.

İnsanlar bu dönemde özellikle enflasyonist ortamda kredi kullanmayı cazip bulmadığından veya geri ödeyememe riskinden dolayı kredi kullanımını genel olarak azaltmıştır. Bankalarda bu kalemden kaybettikleri gelirleri başka faaliyetlerden elde etmeye çalışmaktadır. Bu gelirlerin düşmesi öz kaynak kârlılık oranlarına doğrudan yansımaktadır.

Bankalar bu dönemlerde aktif kârlılık oranlarını ve asıl işlevlerinden olan faiz gelirlerini yani net faiz marjlarını arttırmalıdır.

SONUÇ

Bankacılık kuruluşunun performans değerlendirmesi; banka faaliyetlerinin izlenmesi, uygun kararların alınması ve hatalar meydana geldiğinde düzeltilmesinin mümkün olduğu önemli bir uygulamadır. Bu çalışmada, bankanın finansal performansını doğru bir şekilde değerlendirilmesini, incelenmesi gereken hassas noktaların belirlenmesini, hem uygulamalı çalışmada incelenen bankacılık kuruluşunun finansal durumunu iyileştirmek hem de bankanın ayakta kalıp rekabet edebilmesini sağlayacak verimli ve etkili optimum performansa ulaşmak için gerekli kararları almasını sağlayacak finansal analiz araçları seçilmiştir. Bu bankanın, kendi finansal performansını izlemek için periyodik finansal analiz ve teşhise dayanarak analiz araçlarını kullanmasıyla gerçekleştirilmiştir.

Finansal ve muhasebe yönlerinin benimsendiği bu çalışmada, muhasebe bilgisinin bankacılık kuruluşu içinde karar verme ve denetim için bir araç olması nedeniyle performans değerlendirmesinin bir yöntemi olarak finansal analiz seçilmiştir. Finansal

boyut, özellikle bu tür çalışmalarda ön plandadır. Zira performans değerlendirme sürecinde finans yöneticisi, kuruluştaki zayıflıkların nedenlerini ortaya çıkarmaya, kuruluşun bu zayıflıklardan kurtulmasına ve gelecekte kaçınmasına yardımcı olmaya çalışmaktadır. Çoğu banka performanslarını iyi değerlendirmek için finansal yöne önem verdiği için, finansal analistlerin, kuruluşu iyi yansıtması nedeniyle kuruluşun mevcut finansal tablolarına dayanarak finansal durumunun incelenmesine ve analiz edilmesine önem vermeleri gerekli hâle gelmiştir.

Bu araştırmanın teorik bölümlerinde, finansal analiz, ticari bankalar ve finansal tabloları ile ilgili genel kavramlar ve banka performanslarının finansal analiz yöntemleriyle nasıl değerlendirildiği anlatılmıştır. Araştırmanın uygulamalı bölümlerinde ise, finansal analiz araçlarının ticari bankaların performans değerlendirmesinde kullanılmasının önemi hakkındaki araştırma problemini yanıtlamak için, araştırmaya konu olan ticari bankalardan bahsedilmiş, bu ticari bankaların finansal tablolarının gelişimine değinilmiş ve bankaların performansları finansal oranlar aracılığıyla ölçülmüştür. Teorik ve uygulamalı yönleriyle bu araştırma yürütüldükten sonra aşağıdaki sonuçlara varılmıştır.

Teorik araştırmanın sonuçları:

- Performans değerlendirme fonksiyonu bankadaki sapmaların tespit edilmesi ve düzeltilmesine katkıda bulunan en önemli fonksiyonlardan biridir.
- Performans değerlendirmesi, bankanın kârlılığı ve rekabet gücünü bilmek için sadece bankanın yönetimini değil, tüm ilgili tarafları ilgilendirmektedir. Finansal analiz araçlarının en iyi şekilde kullanılması, bankaların finansal performansının iyi bir şekilde değerlendirilmesini sağlamaktadır.
- Finansal analiz, çeşitli finansal kuruluşların rekabetin hâkim olduğu bir ortamda hayatta kalmaları ve devamlılıkları için finansal durumlarını değerlendirebilecekleri temel unsurdur.
- Ticari bankalarda, faaliyetinin özel nitelikte olması, bu kuruluşların işlem yaptıkları fonların büyüklüğü ve özel ve yatırılan fonların hızlı cirosu nedeniyle finansal

analiz büyük önem taşımaktadır. Tüm bu nedenlerden dolayı karar vericiler, bu kuruluşların kaynak bakımından performansının verimliliğini kontrol etmeli ve en düşük maliyetle en iyi sonuçları elde etmelidir.

- Finansal tabloların finansal analizi, bankanın çeşitli kaynaklarından en düşük maliyetlerle fon toplama verimliliği ve kabiliyetinin yanı sıra bu fonları kullanma ve yönetme verimliliğinin ne ölçüde olduğunu bilmeye yardımcı olmaktadır.

ÖNERİ

Güçlü yönleri daha da güçlendirmek ve zayıf yönleri düzeltmek amacıyla bankaların performanslarını değerlendirmeye daha fazla önem verilmelidir.

KAYNAKÇA

- Adıgüzel, A. (2018). *İşletme Ana Bilim Dalı*. İstanbul: T.Cokan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Akça, C. (2018). *Mali Tablolar Analiz Tekniklerini Kullanarak Yönetim Performansının Değerlendirilmesi: Bir Banka Uygulaması*.
- Alaa, M. (2012). *The Role Of Financial An Alysis İn Financial Control Appling On United Capital Investment Bank*. Sudan: Sudan University Of Science And Technology
- Al-Ameri, Z. (2017).), *Performans Değerlendirmesinde Finansal Oranların Önemi (Petrol Projeleri Şirketinde Alan Çalışması*. Al-Mustansiriya Üniversitesi.
- Aljburı, M. Q. (2020). *Küresel Finansal Krizlerin Ortadoğudaki Körfez Ülkeleri Bankaları ve Irak Bankaları Üzerindeki Etkisi*. Karabük: Karabük Üniversitesi.
- Al-Mustansiriya Ğ. (2017). *Performans Değerlendirmesinde Finansal Oranların Önemi (Petrol Projeleri Şirketinde Alan Çalışması*.
- Alomari, B. (2018). Kurumun Finansal Performansının Değerlendirilmesinde Finansal Analizin Rolü. Bourira Üniversitesi.
- Aydın, N., Başar, M., ve Coşkun, M. (2015). *Finansal Yönetim*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Baaziz, S. (2018). *Ticari Bankaların Finansal Performanslarının Değerlendirilmesinde Geleneksel ve Modern Finansal Göstergelerin Kullanılması* .
- Bilal, R. (2010). *Sigorta Şirketlerinin Mali Performanslarının Değerlendirilmesi* . Ummu Al-Baqi.
- Çelik, T. (2017). *Sigorta Şirketlerinde Finansal Analiz ve Bir Uygulama*. İstanbul.
- Çolak, O., Öcal, T. (1999). (N.D.). *Finansal Sistem ve Bankalar,*. Ankara: Nobel
- Demirel, E. (2017). *Türk Bankacılık Sektörünün Finansal Rasyo Analizi ile 2008 Global Finans Krizi Öncesi ve Sonrası Kârlılık Oranlarının Karşılaştırmalı Analizi*. İstanbul.
- Elaghawat, T. (2015). *Potas Şirketinin Finansal Performansını Değerlendirmede Finansal Göstergelerin Rolü* . Al-Isra Üniversitesi.
- Enginyurt, H. (2006). *Türkiye Çay Sanayiinde Finansal Analiz* . Aydın.
- Ergüler, K. (2017). *Finansal Risk Yönetimi ve Finansal Analiz İlett İşletmeleri Genel Müdürlüüne Yönelik Bir Uygulama*. İstanbul : Googel Scholar.

- Erkan , H. (2015). *Ailem ve Şirketim*. Cgscenter.
- Gökmen, B. (2007). *Bankalarda Finansal Tablolar* . İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı İktisat Teorisi Bilim Dalı .
- Günaydın, D. (2020). *Finansal Analiz Teknikleri ve Tekstil Sektöründe Bir Uygulama* . İstanbul.
- Haftacı, V. (N.D.). *İşletmelerde Finansal Çözümleme*. Trabzon: Derya Kitabevi.
- Hakim, A. (2018). *Finansal Performans Değerlendirmesi ve Finansal Başarısızlığı Tahmin Etme - Vaka Çalışması*. Boudiaf Üniversitesi.
- Hamza, M. (2016). *Bazı Karlılık ve Piyasa Göstergeleri Kullanarak Finansal Performansı Değerlendirmektedir Irak Menkul Kıymetler Borsası, Yönetim ve Ekonomi* . Bağdat Üniversitesi.
- Hız, E. (2018). *Bağımsız Denetimde Analiz Tekniklerinin Kullanımı ve Otomotiv Sektörü Uygulaması*. İstanbul: Yök Ulusal Tez Merkezi.
- Karabulut, M. (2016). *Bankacılıkta Riskten Korunma Amaçlı Finans Mühendisliği Tekniklerinin Kullanımı*. Diyarbakır: T.C. Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Karadeniz , E. (2014). *Akdeniz Bölgesi'nde Faaliyet Gösteren Beş Yıldızlı Otel İşletmelerinde Finansal Analiz Tekniklerinin Kullanımı*. Selda.Khi @Gmail.Com.
- Karamahmutoğlu, F. (2018). *Finansal Kriz Dönemlerinde Firmaların Finansal Analiz Oranlarına Bağlılıkları: Türk Hava Yolları Anonim Ortaklığı Örneği*. Kastamonu: Yök Ulusal Tez Merkezi.
- Kaya, U. (2020). *Gip'e Kote Olan Şirketlerin Finansal Analiz Yoluyla Performansının İncelenmesi*. İstanbul.
- Kayıkçıoğlu, T. (2019). *Finansal Tablo Analiz Tekniklerinin Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Tarafından Kullanım Düzeylerinin İncelenmesi:Karaman ile Örneği* . Niğde.
- Koşar, T. (2020). *Finansal Analiz Tekniklerinin Finans Piyasalarında Yeri ve Önemi: Bist 100'de İşlem Gören Bir Firma Üzerinde Uygulama*. İstanbul: Yök Ulusal Tez Merkezi.
- Mohammed, A., ve Idris Salman. (2012). *The Role Of Financial Analysisin Financial Control Appling On United Capital Investment Bank*. Sudan: Sudan University Of Science And Technology.

- Nemli, S. (2019). *Bilişim Sektöründe Finansal Analiz ve Performans Değerlemesi Üzerine Bir Uygulama*. İstanbul, 2019: Yök Ulusal Tez Merkezi.
- Okka. (2013). *Finansal Yönetim*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Rahman, A. (2013). *Finansal Performans ve Finansal Karar Almadaki Rolünün Değerlendirilmesi*. Guelma Üniversitesi.
- Rodoplu, G. (2013). *Bankacılıkta İstanbul Yakaşımı ve Uygulamaları*. İstanbul.
- Saeed, H. (2015). *Finansal Performans ve Göstergeleri Kullanarak Finansal Performansın* . Musul Üniversitesi.
- Safaa, B. (2018). , *Finansal Performansın Değerlendirilmesinde ve Finansal Başarısızlığın Öngörülmesinde Finansal Bilgilerin Rolü*. Farhat Abbas Üniversitesi.
- Saliha, G. (2014). *Finansal Göstergelerin Kurumun Finansal Performansını Değerlendirmedeki Rolü*. Kassadi Merbah Üniversitesi.
- Shmimet, A. (2017). *Bankacılık Kurumlarının Finansal Performansının Değerlendirilmesinde Finansal Analizin Etkinliği*. Mohamed Boudiaf Üniversitesi.
- Souad, J. (2018). *Bir Ekonomik Kuruluşun Finansal Performansının Değerlendirilmesinde Finansal Göstergelerle Finansal Analizin Rolü*. Mila Üniversitesi.
- Sürmen, Z. (2000). *Halka Açık Özel Ticaret Bankaları Ratingleminde C A M E L Yöntemi ve Rasyo Analizi*. İstanbul: Yök Ulusal Tez Merkezi.
- Şahin, H. (2002). *Türkiye Ekonomisi: Tarihsel Gelişimi-Bugünkü Durumu*., Bursa: Ezgi Kitabevi.
- Tekin, İ. (2017). *Finansal Analiz Teknikleri ve Finansal Analiz Üzerine Bir Uygulama*. Adıyaman: T.C. Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Temizer, Z. (2015). *Finansal Analizde Kullanılan Oranlar ile Firma Değeri İlişkisi: Bist'te Bir Uygulama*.
- Temizer, Z. (2015). *Finansal Analizde Kullanılan Oranlar ile Firma Değeri*. Trabzon: Karadeniz Teknik Üniversitesi.Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yağmur, M. (2013). *Ufrs Uyarlı ve Tdhp'ye Göre Hazırlanan Temel Finansal Tabloların Oran Analizlerinin Karşılaştırılması Diyarbakır Mermer Sektörü Bir Örnek Uygulama*. Diyarbakır : Yök Ulusal Tez Merkezi.

Yavuztürk, M. (2018). *Stratejik Finansal Yönetim Uygulamalarının Hizmet İşletmelerinin Finansal Performansına Etkilerinin Ölçülmesi: İstanbul ile Uygulaması*. İstanbul: Yök Uluslar Tez Merkezi.

Yenisu, E. (2019). *Finansal Tabloların Oran Analizi ile İncelenmesi*. İstanbul: Yök Ulusal Tez Merkezi.

Yusubov, F. (2015). *Turizm İşletmelerinde Finansal Analiz ve Performans Değerlendirmesi (Borsa İstanbul Üzerinde Araştırma)*. İstanbul: Yök Ulusal Tez Merkezi.

Yüksel, A. (2004). *Bankacılık Hukuku ve İşletmesi*. İstanbul: Beta.

Zahra, B. ve Zombo, F. (2018). *Dengeli Puan Kartını Kullanarak Finansal Performans Değerlendirmesi*. Ahmed Derya Edrar Üniversitesi.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, adı : Marwah Ridha Maqsad ALSAFİ

Uyruğu : Irak

Eğitim

Derece	Eğitim Birimi	Mezuniyet Tarihi
Yüksek lisans	Sosyal Bilimler Enstitüsü- İşletme	2021
Lisans	Sosyal Bilimler Enstitüsü- Muhasebe	2015
Lise	Belqis	2011

Yabancı Dil

Türkçe ve İngilizce.